

UMEÅ UNIVERSITET

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR 2019 MED VERKSAM- HETSPLAN

**Utbildning på forskarnivå vid
Samhällsvetenskapliga fakulteten**

Ämnen

Beteendevetenskapliga mätningar, Ekonomisk historia, Företagsekonomi, Genusvetenskap, Informatik, Kostvetenskap, Kulturgeografi, Nationalekonomi, Pedagogik, Pedagogiskt arbete, Psykologi, Rättsvetenskap, Socialt arbete, Sociologi och biblioteks- och informationsvetenskap, Statistik, Statsvetenskap.

Beteendevetenskapliga mätningar

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Christina Wikström

Examinator:

Christina Wikström (bitr. Hanna Eklöf)

Allmän studieplan fastställd:

2015-02-02

Forskarutbildning	2019		2018
Om doktorander	M	K	M+K
Antal nyantagna doktorander			
– Mål doktorsexamen			1+1
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	2	2	2+2
Antal doktorander med Anställning som doktorand	2	2	
Antal examina			
– Doktorsexamina			0+1
– Licentiatexamina		1	
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land			1+0
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	2	2	1+1
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre			
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder	6 ¹		6
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer			

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Ämnet beteendevetenskapliga mätningar (BVM) handlar om att utveckla och utvärdera metoder, instrument, teorier och system för att beskriva, tolka och förstå individers och grupperns kunskaper, färdigheter och attityder. Det är ett väl etablerat forskningsfält internationellt, och benämns då ofta Educational Psychology eller Educational Measurement. Forskarutbildningen i BVM vid Umeå universitet är därför unik i Sverige. Eftersom det inte finns grundutbildning i ämnet rekryteras forskarstuderande från något av ämnena pedagogik, psykologi, statistik eller sociologi. Det läggs därför stor tonvikt vid de obligatoriska forskarutbildningskurserna, eftersom de definierar ämnet. Övriga kurser väljs för att komplettera den forskarstuderandes tidigare utbildning och för att ge de kunskaper som krävs för forskningen.

Det är en mindre forskningsmiljö, dock med framgångsrika forskare vad gäller projekt och publikationer, och med etablerad samverkan med forskare vid andra institutioner och lärosäten; såväl nationellt och internationellt.

Ett viktigt samarbete finns med forskare vid den pedagogiska fakulteten vid Göteborgs universitet som bedriver liknande forskning och forskarutbildning som BVM, framförallt genom den gemensamma forskarskolan QRM (se qrm.gu.se och qrm.se). Den övriga verksamheten vid den egna institutionen ger också de forskarstuderande möjligheter att ta del av utvecklingsarbete kring storskaliga prov som nationella prov och högskoleprovet, nätverk kopplade till dessa och de stora datamängder som generas från dessa projekt.

Viktiga händelser

Viktigt under året var tillsättningen av en professur i BVM (Bert Jonsson). Detta har också stärkt miljön i form av kompetens, medarbetare och nätverk. Förutsättningarna för handledning har också förbättrats med tillsättningen av professuren i beteendevetenskapliga mätningar. Ingen disputation var planerad under 2019, men den första licentiatexamen i beteendevetenskapliga mätningar tilldelades (Susanne Alger).

Under 2019 genomfördes den första årliga QRM-konferensen som samlade doktorander och forskare knutna till QRMs kurser från svenska och utländska lärosäten (ca 50 personer). Samtliga forskarstuderande från BVM deltog och presenterade sin forskning.

Under året har ett flertal forskare från utländska lärosäten vis-

¹ Det är svårt att säga antalet kurser på engelska som erbjuds, då samtliga QRM-kurser ges på engelska, om inte samtliga kursdeltagare föredrar svenska.

tats kortare eller längre perioder vid institutionen, av särskilt relevans för BVMs forskare och forskarstuderande är prof. Gavin Brown, som också är affilierad professor vid TUV, samt dr Kane Meissel, University of Auckland. Under året vistades även en doktorand från University of Cyprus vid BVM (Militsa Ivanova). En konferens om högskoleprovet, den sk SweSAT-konferensen, anordnades i Umeå, där forskare och provutvecklare samt högskoleprovets internationella vetenskapliga råd, med deltagare från USA och Israel, presenterade sin forskning. Där deltog även de doktorander vars forskning är kopplat till provet. En av doktoranderna har under året deltagit i en workshop om analys av PISA-data som genomfördes i Dublin. Samtliga har under forskarutbildningen deltagit i och presenterat vid minst en internationell konferens, och planerar nästa tillfälle till 2020, antingen ITC:s konferens i Luxemburg eller AEA-Europes konferens i Dublin.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Inga större förändringar av forskarutbildningen har genomförts under 2019

Långsiktig strategi

Forskaruskolan QRM har erbjudit stora fördelar i form av samverkan och samarbeten mellan lärosäten, och tillgången på kurser vilket annars kan innebära en svårighet när doktoranderna är få. Ambitionen är att fortsätta QRM-samarbetet, även i det fall att forskaruskolan inte kan finansieras på samma sätt som nu efter projektperiodens slut, och att långsiktigt också att formellt inkludera fler lärosäten i detta samarbete så att de forskarstuderande vid både svenska och utländska lärosäten kan dela resurser i form av kurser och möjligen också handledning. Detta förväntas också ge möjligheter att i samarbeten söka externa medel för att anställa doktorander, då finansiering utgör en utmaning i dagsläget. Ambitionen är att fortsätta att anta i genomsnitt en doktorand per år. När det gäller samarbete av relevans för forskarutbildningen, det vill säga utbyten av kurser och handledning eller formell etablering av nätverk, har detta inletts med framförallt University of Auckland, NZ samt University National Research University Higher School of Economics i Moskva, men även CEMO vid University of Oslo och Oxford University Center of Educational Assessment, vilka bedriver forskarutbildning med inriktning Educational measurement. En ansökan om nätverksbidrag skickades till VR 2019, vilken tyvärr inte föll ut, men ambitionen är att ansöka om detta på nytt.

Forskningsanknytning

BVMs verksamhet är i huvudsak externfinansierad, vilket gör att antalet forskare och forskarstuderande inte är så stort. Forskarutbildningen startade 2001 och sedan dess har 11 personer disputerat med doktorsgrad och 1 person med licentiatexamen. I forskningsmiljön vid institutionen ingår forskare som disputerat i beteendevetenskapliga mätningar, pedagogik och psyko-

logi, men i miljön ingår även forskare anställda vid andra institutioner och lärosäten. Det sker en hög grad av samverkan i form av gemensamma projekt, både internationellt och nationellt (se också samverkan under beskrivning av strategier). Samtliga seniora forskare och handledare är projektledare för – eller ingår i externfinansierade projekt, där forskare från andra institutioner ingår. Detta gör att doktoranderna kan ta del av miljön även om de finansieras på annat sätt. Gästforskare som vill vistas vid institutionen erbjuds arbetsplats och utrustning i mån av tillgång och hjälp med praktiska detaljer kring vistelsen i Umeå.

Vid institutionen finns ett relativt stort antal forskare och ett flertal seniora sådana i form av docenter och professorer. I forskargruppen som hör till beteendevetenskapliga mätningar ingår en professor (Bert Jonsson), en affilierad professor (Gavin Brown, University of Auckland) som tillbringar åtminstone en period årligen vid institutionen, tre docenter (Hanna Eklöf, Christina Wikström, Ewa Rolfsman), tre lektorer (Anna Lind Pantzare, Per-Erik Lyrén, Jonathan Wedman). Det finns däröver ett antal disputerade personer anställda i forskningsprojekt och provutvecklingsprojekten vid institutionen, vilka också bidrar till forskningsmiljön.

Internationalisering i utbildningen

Internationalisering i olika former uppmuntras. I första hand handlar det om att de forskarstuderande ges möjlighet att delta i internationella konferenser, kurser och workshops. Samtliga doktorander är kopplade till lärarhögskolans forskarskola FU och får även genom denna möjlighet till utbyten och internat vid internationella lärosäten. I den egna forskaruskolan QRMs kurser och årliga konferens deltar forskarstuderande från både svenska och utländska lärosäten.

Inom BVMs forskarkollegium och i anslutning till provutvecklingsprojekten sker ett flertal internationella samarbeten som även kommer de forskarstuderande till nytta. Doktoranderna i Beteendevetenskapliga mätningar uppmuntras redan i ett tidigt skede av sin utbildning att delta i och presentera vid internationella forskningskonferenser och att delta i internationella utbyten. Av denna anledning har varje doktorand ett eget konto för expenser som framför allt är avsett för konferensdeltagande, i händelse av att de inte erhåller finansiering på annat sätt. De förväntas dock aktivt söka sådana medel då det också förbereder för framtida ansökningar om forskningsfinansiering. Därutöver finns även särskilda medel vid institutionen för språkgranskning av engelska texter, i syfte att främja internationalisering i utbildningen. Samtliga avhandlingar skrivs på engelska.

Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegreringen bedöms som god vid avdelningen BVM och forskarutbildningen i detta ämne. Hälften av de fors-

karstuderande är män, hälften kvinnor. Detsamma gäller handledningen, där hälften av handledarna är män, hälften kvinnor. De manliga doktoranderna har kvinnliga huvudhandledare och tvärtom. Detta har skett på naturlig väg – vid rekryteringen till doktorandtjänster har de sökandes meriter styrts urval och antagning, och tilldelen av handledare sker utifrån forskningsinriktningar. Inga åtgärder är därför planerade.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Det finns en efterfrågan på personer med kompetens i beteendevetenskapliga mätningar och disputerade personer som inte stannat på institutionen har framförallt rekryterats till andra institutioner vid universitetet.

Eftersom det inte finns någon grundutbildning i ämnet, sker utbildningsrelaterad samverkan i relativt hög utsträckning med andra institutioner där det finns behov av kompetens inom mätområdet. Framförallt gäller detta institutioner som ansvarar för lärarutbildning, psykologprogrammet och polisutbildningen. Detta har också gjort att flera av BVMs doktorander har rekryterats av dessa utbildningsanordnare efter de disputerat. Eftersom en stor del av institutionens verksamhet gäller externa uppdrag som provutvecklingsprojekt finansierade av Universitetets – och Högskolerådet och Skolverket sker även viss samverkan med dessa myndigheter. Det kan gälla deltagande i projektarbete, gemensamma konferenser och liknande. Doktoranderna i BVM bedriver dock i huvudsak forskarstudier på heltid vilket gör att den samverkan som sker i huvudsak styrs av doktorandens egna önskemål och initiativ. En önskvärd utveckling skulle kunna vara att finna vägar att hel- eller deltidsfinansiera framtida forskarstuderande genom dessa externa samarbeten. Det skulle inte bara ge möjlighet att ge fler möjlighet till forskarutbildning utan också förse myndigheter som exempelvis Skolverket med mer kompetens vad gäller valida och reliabla kunskapsmätningar.

Perspektiv på hållbar utveckling

Hållbarhet handlar ytterst om att värna om och förvalta jordens resurser med framtiden och framtida generationer i åtanke, och i arbetet med detta blir utbildningsfrågor särskilt viktiga. Enligt UNESCO:s 2030-agenda är en målsättning i arbetet mot ett hållbart samhälle att försäkra jämlik och inkluderande utbildning av god kvalitet, och att verka för möjligheter till livslångt lärande för alla (UNESCO, 2015). För detta mål är ämnet beteendevetenskapliga mätningar och den forskning som bedrivs i ämnet av stor betydelse eftersom ämnet handlar om hur tillförlitliga och rättvisande bedömningsystem och mätinstrument som tester och prov kan konstrueras, hur storskaliga prov och skolans betyg fungerar i praktiken och vilka konsekvenser de har ur ett samhälleligt och ett individperspektiv. Det kan gälla internationella studier, urvalssystem och urvalsinstrument till yrken och utbildningar, och om bedömningar i och av skolan,

där validitetsfrågor av relevans för hållbar utbildning är centrala.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Eftersom forskargruppen vid BVM-avdelningen på institutionen är relativt begränsad i antal är det en god interaktion mellan disputerade forskare och forskarstuderande, och även med också annan personal som arbetar i BVM-avdelningens olika projekt. Förutom att forskarstuderande är representerade i institutionens Forsknings- och forskarutbildningsutskott så sker regelbundna möten (varannan tisdag) där samtliga forskare och forskarstuderande vid BVM deltar.

Samtliga forskarstuderande har tillgång till egen arbetsplats, dock ofta i delat rum. Önskemål om eget rum beviljas om möjligheter till detta finns. I övrigt gäller samma förutsättningar som för alla andra anställda vid institutionen när det gäller lokaler och personalaktiviteter.

Alla forskarstuderande har också tillgång till nödvändig infrastruktur vad gäller datorer, de mjukvaror som de behöver, skrivare och övrigt material samt ett konto för expenser, se vidare under internationalisering.

Uppföljning och återkoppling

Alla forskarstuderande i BVM har en huvudhandledare och minst en biträdande handledare. Utöver regelbunden handledning så sker större uppföljningar av ISP årligen där forskarstuderande, dennes handledare och referenspersonen ingår. Vid detta tillfälle ses planering och progression över. Referenspersonen ger rekommendation till handledare och doktorand vad gäller fortsatt planering och om ev. åtgärder om avvikelser skett. Det sker även en årlig uppföljning, den så kallade ”doktoranddagen”, vilken infaller i februari eller mars månad, där samtliga forskarstuderande, handledare och även forskarutbildningsansvarig person deltar. Vid detta tillfälle presenteras och diskuteras doktorandernas pågående och planerade forskning, nya forskningsidéer, kommande kurser samt önskemål om kurser eller andra aktiviteter. Precis som andra anställda vid institutionen deltar de forskarstuderande i institutionens årliga planeringsdag, vilken i regel sker i augusti. Under 2019 hade de forskarstuderande, utöver detta, en egen planeringsdag där de träffades på egen hand för att diskutera forskarutbildningen och gemensamma aktiviteter.

I övrigt presenterar de forskarstuderande sin forskning regelbundet, både internt vid institutionens och forskarskolan FU:s doktorandseminarier, vid öppna seminarier och vid konferenser. Alla förväntas att presentera sitt arbete vid minst en internationell konferens. Senast 6 månader innan disputationen presenteras artiklar samt utkast till kappor vid ett så kallat 90%-seminarium, med en intern och en extern läsare som granskar och

sedan diskuterar arbetet med den forskarstuderande. Fastställda riktlinjer finns som hanterar detta, vilka uppmuntrar internationalisering och bland annat garanterar ett belopp per år som skall användas för deltagande i internationella konferenser mm.

Ekonomisk historia

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Professor Lena Andersson-Skog

Examinator:

Professor Lena Andersson-Skog

Allmän studieplan fastställd:

2014-03-31

Forskarutbildning	2019		2018
	M	K	M+K
Om doktorander			
Antal nyantagna doktorander			
– Mål doktorsexamen			
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	1		2+1
Antal doktorander med Anställning som doktorand	1		2+0
Antal examina			
– Doktorsexamina	1-2		0+1
– Licentiatexamen			
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land			
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	1		2+1
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre			
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder	Ca 10		
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	1		

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Ekonomisk historia är det lilla ämnet som ställer och besvarar de stora frågorna. Forskningen i ekonomisk historia spänner över flera aspekter av samhällets långsiktiga utveckling. Att studera de ekonomiska och sociala drivkrafterna bakom historiska brytpunkter har en framträdande plats i forskningen, men även förhållanden och strukturer som lever kvar eller förändras i

långsammare takt fångas upp. Vikt läggs vid samhällets formella och informella regelsystem och deras roll för att upprätthålla stabilitet eller bidra till en förnyelse av försörjningsmönster och livsvillkor: hur individer, familjer, företag och statsmakt möter de svåra val om hur begränsade resurser ska användas nationellt och internationellt. Dagsaktuella frågor om globalisering, miljö, migration och genus studeras i ekonomisk-historiskt perspektiv, liksom klassiska frågor om ekonomisk tillväxt, monetära förhållanden, arbetsmarknad och fördelning under olika perioder.

Institutionens lärare och forskare deltar i olika nationella och internationella nätverk, organisationer och projekt, och publicerar sig i både i internationella tidskrifter, böcker på internationella och svenska förlag och i mer populärvetenskapliga källor.

Forskarutbildningen syftar till att ge doktoranderna vetenskaplig skolning och grundliga kunskaper i ekonomisk historia, så att de efter genomgången utbildning är kompetenta, kreativa och kritiska forskare. Målet för utbildningen är att den studerande skall tillägna sig sådan skicklighet i historisk och samhällsvetenskaplig metod att hen kritiskt och självständigt kan lösa ekonomisk-historiska forskningsuppgifter och genom en vetenskaplig avhandling bidra till den ekonomisk-historiska forskningens utveckling. Doktoranden skall dessutom tillägna sig sådan pedagogisk och informativ skicklighet att han/hon kan förmedla sin kunskap inom och utom högskolevärlden. De kunskaper och färdigheter som en doktor i ekonomisk historia förvärvar utgör en fast grund för en framtida verksamhet inom forskning och undervisning, utredningsverksamhet inom offentlig eller privat förvaltning, näringsliv, massmedia, arkiv och bibliotek osv.

Viktiga händelser

Under 2019 fick ämnet sin andra hedersdoktor, professor Michael Adams, från University of Bath, England. Han är ett exempel på ett långvarigt samarbete mellan enhetens forskare och det internationella forskarsamhället. Under 2019 utsågs också två docenter i ekonomisk historia i Umeå. Vid enheten genomfördes också två disputationer.

Forskare vid enheten fick också två forskningsanslag från Handelsbankens forskningsstiftelser. Ett av dem är ett nordiskt forskningsprojekt som leds från Umeå.

Nationellt pågår ett unikt läroboksprojekt där samtliga institutioner samarbetar. En av enhetens professorer är redaktör, och ytterligare tre forskare bidrar med kapitel inom olika områden. Med detta tar Sverige klivit in i en internationell trend där nya läroböcker i ekonomisk historia har blivit centrala nationella projekt.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Under 2020 kommer ämnet att genomgå så kallad kollegial granskning, vilket vi välkomnar. Vi bedriver, inte minst genom den nationella forskarskolan i ekonomisk historia, ett kontinuerligt förändrings- och förbättringsarbete i forskarutbildningen, både avseende organisation och innehåll

Långsiktig strategi

Antalet doktorander har minskat planerligt sedan 2010 vilket är en anpassning till de ekonomiska ramarna. Inga doktorander har rekryterats under året. Anställningsstopp på anslagsmedel har införts och gäller till och med 2019. Rekrytering av doktorander är den högst prioriterade verksamheten för 2020. Vi har också både lokalt och nationellt en god tillgång på bra magisterstudenter som vill söka till forskarutbildningen. Enhetens mål är att anta två till tre doktorander vart annat år, så att doktorandgruppen består av fyra till sex personer under en fyra års cykel.

För att möjliggöra en kontinuerlig rekrytering av doktorander måste enheten fortsätta attrahera externa medel. Sedan möjligheten att använda projektanknutna stipendier försvann, är ämnets möjligheter dock betydligt mer begränsade än tidigare. Därför arbetar enheten också aktivt på att rekrytera internationella post-docs, där finansieringsmöjligheterna är något bättre.

Forskningsanknytning

Enheten hade under 2019 två professorer, fyra docenter och fem lektorer som utgör den fasta anställda lärar- och forskarpersonalen. Av dessa har nio genomgått forskarhandledarutbildning och alla utom två av dem har också handledarerfarenhet på forskarnivå. Utöver denna grupp fasta anställda, var två post-docs verksamma vid enheten på externa medel. För närvarande, på grund av enhetens ekonomiska underskott och förbudet att försörja doktorander med stipendier, har vi bara en aktiv doktorand.

För att forskarutbildningens kvalitet ska upprätthållas med få doktorander genomförs den i en lokal, nationell och internationell miljö. Dels deltar doktoranderna i fakultetens forskarkurser. De presenterar också sitt avhandlingsarbete och andra texter, som konferenspapers, på enhetens högre seminarium. Alla doktorander läser kurser i det nationella forskarnätverkets regi, där det ges ett kurspaket i metod-; teori-, käll- och arkivkunskap och läskurser. Enhetens forskare är engagerade som lärare på dessa kurser årligen. Där deltar doktorander från de fem lärosäten i Sverige där det finns forskarutbildning i ekonomisk historia. Doktoranderna har också möjlighet att läsa kurser på distans vid övriga lärosäten, vilket ger ett stort utbud av generella kurser och specialkurser. Dessutom är det obligatoriskt för doktoranderna i Umeå att läsa minst en kurs i ett europeiskt forskarutbildningssamarbete. I det nationella samarbetet ges också spetskompetenskurser som alternerar mellan lärosätena, där

respektive lärosäte håller en kurs inom ett aktuellt forskningsområde där läraren är en eller flera inbjudna internationella forskare. Inom det nationella nätverket diskuteras också möjligheterna att utnyttja ”bord-till-bord”-utbyten för doktorander. Sammantaget ger detta en varierad forskningsmiljö med hög kvalitet.

Genomströmningen är god. Ingen doktorand har avbrutit studierna och i de flesta fall har tidsramarna hållits med mindre avvikelser. Anställningsbarheten har varit god. Samtliga disputerade har antingen fortsatt inom akademien eller fått relevanta anställningar vid andra myndigheter.

Internationalisering i utbildningen

Förutom vad som beskrivits ovan gällande internationalisering, ska doktoranderna medverka vid minst en konferens under studietiden. Doktoranderna uppmuntras därför att söka resemedel för dessa tillfällen och konferenser etc. Här kan också vissa externa medel användas. Enheten uppmuntrar också doktoranderna att tillbringa en tid vid ett utländskt lärosäte. Varje år gästas enhetens högre seminarium av internationella gäster, vilket ger doktoranderna möjlighet att knyta kontakter.

Jämställdhetsintegrering

Enheten eftersträvar en jämn könsbalans bland doktoranderna. Under den senaste fyra årsperioden har också två kvinnor och två män antagits, varav en man kommer att disputeras 2021 efter sin föräldradödighet. Enheten har länge eftersträvat att handledarna – både kvinnor och män – handleder manliga och kvinnliga doktorander. Vi har tack vare att så många har forskarhandledarkompetens kunnat ha mixade handledarpar för alla doktorander de senaste tio åren, vilket vi ser som en grundförutsättning för jämställdheten i forskarutbildningen.

Vad gäller integreringen av jämställdhetsperspektiv i kurserna, ingår genusperspektiv (empiriskt och teoretiskt) i de flesta kurser på forskarutbildningen och är ett genomgående drag också i grundutbildningen upp till avancerad nivå. Doktoranderna deltar också i de av enheten anordnade personaldagarna med jämställdhetsperspektiv.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Samverkan sker på alla nivåer. I grundutbildningen skriver våra studenter uppsatser på uppdrag från flera myndigheter. Även på utbildningsprogrammet VADM finns ett stort samarbete med Sveriges alla landsting och kommuner. På forskningssidan sker samverkan både mellan andra vetenskapliga ämnen och olika universitet samt andra myndigheter. I forskarutbildningen verkar enheten för att alla doktorander ska presentera sin forskning populärvetenskapligt genom föredrag eller i debattartiklar, intervjuer etc.

Inom nationella forskarnätverkets regi kommer från hösten 2020 planerade nationella arbetsmarknadsdagar att genomföras vart annat år. Där kommer dels information om anställningsvägar inom akademien att ges, och även presentation av hur man söker externa medel. Dessutom kommer alumner med anställningar utanför akademien att presentera anställningsmöjligheter utan för akademien. Detta kommer att komplettera enhetens egna aktiviteter i dessa avseenden.

Perspektiv på hållbar utveckling

Arbetet med att integrera hållbar utveckling i utbildningen bedrivs enligt den plan som fastställdes från 2020 och som är ett koncentrat av de åtgärder enheten länge haft som ledstjärnor i dessa avseenden. Inom ramen för Nationella forskarnätverket diskuteras för närvarande en nationell strategi för ämnet, och den kommer att läggas in i den allmänna studieplanen och i respektive doktorands individuella studieplan från nästa antagning.

Här beskrivs hur institutionen säkerställer kraven på kunskaper och färdigheter vad gäller hållbar utveckling. Som utgångspunkt finns FN:s mål för utbildning i hållbarhet: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Alla doktorander (eftersom de är så få) är representerade i enhetens beredande organ för forskarutbildning, FOUR. FOUR träffas en till två gånger per termin och diskuterar forskningsfrågor och eventuella förändringar av forskarutbildningen. Doktoranderna deltar också från 2019 i Lokalföreningen för ekonomisk historias terminsvisa verksamhet. De deltar också i enhetens arbetsplatsträffar med alla anställda. Alla doktorander har eget rum och ingår i de ergonomiska översyner som görs årligen. Doktoranden har ett stort inflytande över valet av avhandlingsämne och de valbara kurser (45 hp) som kan knytas till det.

Uppföljning och återkoppling

Doktorandernas arbete följs systematiskt upp. Två gånger per år sammanträder handledarkollegiet (HLK) och går igenom respektive ISP. I handledarkollegiet sitter enhetens handledare, docenter och professorer och eventuella externa handledare (enligt UmUs riktlinjer). HLK leds av en forskarutbildningsansvarig med administrativt ansvar för planering och kvalitetsuppföljning för hela FOU. HLK uppdateras vid dessa tillfällen angående eventuella avvikelser från planeringen och föreslår de åtgärder som ska vidtas. Den viktigaste uppgiften är dock att följa avhandlingsarbetet och bedöma om det poängantal som är avsatt i ISP har uppfyllts eller inte. Vid två tillfällen per år presenterar doktoranderna arbetet på ett högre seminarium, och dessa texter ligger till grund för HLK att följa progressionen i arbetet. Vid halvtidsseminariet och slutseminariet, båda med externa opponenter, görs också så kallade grönljus-läsningar. De innebär att en forskare som inte är handledare läser och bedömer manus efter en färdig mall. Ges doktoranden grönt eller gult ljus fortsätter arbetet som planerat. Vid rött och gult ljus

sätter enheten in åtgärder för att doktoranden ska komma på rätt spår. Exempel på det är extra handledningstid. Innan dessa möten äger rum, har doktoranden gått igenom planeringen och genomförandet med sin handledare och mentor/referensperson. Om doktorandens arbete ligger i fas med planeringen vid halvtidsseminariet, ges doktoranden möjlighet att auskultera på grundutbildningen och därefter få ett begränsat undervisningsuppdrag. Där får doktoranden prova på att jobba i lärarlag, planera och genomföra undervisning och i vissa fall delta i kursutveckling. Doktorandens resultat redovisas också för föreståndaren två gånger per år. Vid dessa tillfällen korrigeras också anställningstiden vid behov. Detta system fungerar bra, eftersom kollegiet redan efter en termin har god information om progressionen.

Företagsekonomi

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:
Jörgen Hellström

Examinator:
Jörgen Hellström, Tomas Blomquist

Allmän studieplan fastställd:
2014-12-10

och föreskrivande inriktning, huvudsakligen tillämpande kvantitativa metoder (beräkningar och statistik), men även en mer tolkande och förståelseinriktad inriktning, huvudsakligen tillämpande kvalitativa metoder (intervjuer, textanalys och observationer). Ämnet delas ofta upp i ett antal delområden som t.ex. entreprenörskap, marknadsföring, organisation och ledning samt redovisning och finansiering. Inom ramen för forskarutbildningen i företagsekonomi vid Umeå universitet erbjuds möjlighet till fördjupning inom alla av företagsekonomis delområden. Den sista december 2019 fanns 12 aktiva doktorander inom området företagsekonomi. Av dessa återfanns 8 inom området entreprenörskap, 3 inom redovisning och finansiering, samt 1 inom organisation och ledning. Under 2019 disputerade 2 doktorander.

Viktiga händelser

Under 2019 har ett större antal seminarier genomförts inom ramen för institutionens seminarierier. Seminarier genomförs, om än med olika frekvens, inom företagsekonomins alla delområden. Förutom seminarier har även ett antal workshops genomförts med både regionala samarbetspartners, t.ex. Kunskapsforum – Region Nord, samt med internationella forskare (t.ex. rörande Nya digitala rymdindustrin). Forskare från institutionen har även varit inblandad med att arrangera och delta vid internationell konferens anordnad vid Umeå Universitet (The World Federation of Exchanges Technology Conference 2019).

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Under våren 2019 genomfördes en intern kvalitetsgranskning av forskarutbildningen. I fokus för granskning var doktoranders placering efter disputation samt genomströmningstid. Vid uppföljningen (perioden 2015 till 2018) noteras att av 16 disputerade så har drygt 70 procent fortsatt inom akademien, medan 30 procent fått jobb inom näringsliv eller offentlig sektor. Av de 11 kvar i akademien är 6 internt anställda och 5 vid andra nationella eller internationella lärosäten. Noterbart är att 4 av de internt anställda erhållit Wallanderstipendier (prestigefullt forskningsstipendium för avhandlingsarbetet) samt att 3 av de externt placerade erhållit positioner vid internationellt topprankade lärosäten (HEC Montreal, BI Norwegian Business School, KU Leuven). Sammantaget ger utvärderingen en bild av att kvaliteten på forskarutbildningen håller hög nationell och internationell nivå. Angående avhandlingstid visar utvärderingen att genomsnittlig disputationstid överstiger planerad tid med drygt ett år. Under året har en kartläggning påbörjats för att utröna i vilken grad olika aktiviteter inom forskarutbildningen kan ha bidraget till detta. Informationsmöten har hållits med nuvarande doktorandgrupp samt seniora forskare/handledare. Kartläggning och eventuella åtgärder kommer att fortsätta utredas under 2020.

Forskarutbildning	2019		2018
	Män	Kv.	M + K
Om doktorander			
Antal nyantagna doktorander			
– Mål doktorsexamen	0	0	1
– Mål licentiatexamen	0	0	0
– Senare del av utbildning	0	0	0
Antal aktiva doktorander	10	2	15
Antal doktorander med Anställning som doktorand	9	1	13
Antal examina			
– Doktorsexamina	0	2	1+2
– Licentiatexamina	0	0	0
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land	3	0	
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	3	0	
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre	3	0	
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder			
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	10	2	

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Företagsekonomi är en vetenskaplig disciplin som är inriktad mot att studera aspekter i, och om, företag och organisationer i vid mening. Ämnet är stort och mångfacetterat och teoretisk utveckling har delvis byggt på användandet av verktyg och modeller från en rad andra områden som t.ex. nationalekonomi, matematik, statistik, sociologi och psykologi. Forskningen inom företags-ekonomi är mångsidig och inkluderar en mer analytisk

Långsiktig strategi

Målet med forskarutbildningen är att erbjuda en internationellt konkurrenskraftig högre utbildning inom företagsekonomins alla delområden samt att vara en kanal för intern och extern (regionalt, nationellt, internationellt) kompetensförsörjning. I den långsiktiga strategin med att uppnå dessa mål är idag ett centralt område att öka mängden doktorander (som idag är historiskt lågt). Detta arbete innefattar att försöka frigöra medel internt, t.ex. från USBE fonden, men framförallt försöka öka den externa doktorandfinansieringen. Internt på institutionen innebär detta att uppmuntra och stödja seniora forskare i ansökningar av externa anslag. Ett viktigt inslag i den långsiktiga strategin för att uppnå en hög internationell kvalitet på forskarutbildningen är att institutionen tillhandahåller finansiella medel (via sektionsmedel) som möjliggör doktoranders deltagande vid nationella och internationella vetenskapliga konferenser, workshops, samt doktorandkurser. För att kunna erbjuda en konkurrenskraftig utbildning inom företags-ekonomis alla delområden pågår för närvarande rekrytering av en professor med inriktning mot marknadsföring.

Forskningsanknytning

Den sista december 2019 fanns 7 aktiva professorer inom området företagsekonomi samt 14 docenter. Bland professorerna härrör 3 till ämnesområdet redovisning och finansiering, 2 till organisation och ledning, samt 2 till entreprenörskap. Forskning bedrivs idag aktivt inom företagsekonomins alla delområden. Av institutionens totala antal forskare verkade 12 aktivt som handledare under 2019. 5 av dessa var professorer, 6 docenter, samt 1 post-doktor. Utöver dessa verkade ytterligare 3 externa handledare (en docent från Chalmers, en anställd vid Polisutbildningen och en vid Pedagogiska institutionen vid Umeå universitet). Forskningsmiljön vid företagsekonomi inkluderar en mängd samarbeten men andra institutioner vid Umeå universitet (t.ex. Informatik, Pedagogik, Polishögskolan, Datavetenskap), med andra nationella lärosäten (t.ex. Handelshögskolan Stockholm – Swedish House of Finance, Handelshögskolan i Göteborg, Luleå Tekniska Universitet, Mälardalens högskola), samt med internationella lärosäten (t.ex. Vasa universitet, Svenska handelshögskolan i Finland, HEC Montreal, Toulouse Business School, Cambridge University, Hamburg University, BI Norwegian Business School, KU Leuven).

Internationalisering i utbildningen

Internationalisering är ett viktigt inslag i forskarutbildningen. Då doktorander till stor del läser doktorandkurser externt, dvs vid andra nationella och internationella lärosäten, så är internationaliseringsaspekten väl integrerad i utbildningen. De flesta doktorander läser åtminstone ett antal kurser vid internationella lärosäten. De flesta doktorander förlägger även en del av forskarutbildningstiden vid internationella lärosäten, antingen ordnade via internationella nätverk (t.ex. Erasmus), eller via se-

niora forskares nätverk. Deltagande på internationella konferenser och workshops är även vanliga inslag inom ramen för forskarutbildningen. Deltagande i de internationella aktiviteterna uppmuntras inom utbildningen och möjliggörs genom tillhandahållandet av interna finansiella medel (via sektionsmedel).

Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsperspektivet genomsyrar forskar-utbildningen i linje med hela handelshögskolans verksamhet. Beaktande av kön är t.ex. ett av perspektiven som uppmärksammas vid rekrytering av nya doktorander samt vid fördelning av interna uppdrag och positioner. Könsfördelningen bland doktorander har varierat över tid. Vid utgång av 2019 noteras en kraftig överrepresentation av manliga doktorander, av totala antalet doktorander var 2 kvinnor och 10 män. Noterbart är dock att av de 18 doktorander som disputerat under perioden 2015 till 2019 så är 10 kvinnor och 8 män. Bland företagsekonomins aktiva handledare är 9 män och 3 kvinnor (av handledande professorer är 4 män och 1 kvinna; av handledande docenter är 4 män och 2 kvinnor). Könsfördelningen bland handledare speglar relativt väl den övergripande könsfördelningen bland personalen på företagsekonomi som helhet (67% män och 33% kvinnor i gruppen lektorer, docenter och professorer). Givet den obalans som existerar bland doktorander och handledare så kommer jämställdhetsperspektivet att vara en viktig aspekt vid framtida nyrekrytering av doktorander samt gällande tilldelning av handledaruppdrag.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Företagsekonomi arbetar aktivt med att stödja doktoranders övergång till arbetsliv efter disputation. Samverkan med företag och andra organisationer, till exempel via Företagsforsarskolan, är vanligt bland doktorander inom företagsekonomi (4 av dagens doktorander återfinns inom företagsforsarskolan; en i samarbete med Umeå energi, en i samarbete med Coompanion Västerbotten, en i samarbete med AB Bostaden, samt en i samarbete med MacGregor Sweden AB). Doktorander i slutskede av doktorandtiden förbereds för arbetsliv genom förberedande samtal, t.ex. på medarbetarsamtal, fokuserande på framtida karriärplanering. Dessa samtal inkluderar frågor som till exempel att söka extern finansiering eller kompletterande av UPL kurser. Gällande annan nationell och internationell akademisk placering hjälper ofta seniora forskare, via sina nätverk, doktorander till post-doc positioner. Då internationell akademisk placering inom många områden mer frekvent görs via så kallade ”job market” konferenser finns utrymme för att bättre förbereda doktorander för dessa. Detta kan göras genom att, till exempel, doktorander erbjuds interna (akademiska) jobb intervjuer under doktorandtiden. De kan då få tips och feedback på hur deras agerande kan förbättras. Planer finns på att hålla seminarium under 2020 fokuserande på tidigare doktoranders erfarenheter av ”job market” konferenser.

Perspektiv på hållbar utveckling

Kunskaper och färdigheter gällande hållbar utveckling är en integrerad del i både forskarutbildningen likväl som i Handelshögskolans verksamhet. Institutionen är en av de första som är hållbarhetscertifierad (ISO-14001) och som har ett råd för hållbar utveckling i sin organisationsstruktur. Givet handelshögskolans stora fokus på hållbarhet både i forskning och i övrig verksamhet involveras doktorander kontinuerligt med hållbarhetsrelaterade frågeställningar.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Forskarstuderande vid företagsekonomi har en mängd olika kanaler genom vilka de kan utöva inflytande både på forskarutbildning, arbetsmiljö samt handelshögskolans övergripande verksamhet. Doktorander samverkar med forskarutbildningsansvarig via gemensamma doktorandmöten, de deltar i arbetsplatsträffar (APT), sektionmöten, medarbetarsamtal, har tillgång till arbetsplatsombud, samt har representant i Handelshögskolans styrelse. Doktorander har allmänt mycket goda möjligheter till inflytande samt möjligheter att påverka sin arbetsmiljö.

Uppföljning och återkoppling

Uppföljning och återkoppling av doktoranders progression görs kontinuerligt via forskarutbildningens struktur, via individuella studieplaner (ISP), samt medarbetarsamtal. I forskarutbildningens programstruktur ingår att doktoranden inom de 12 första månaderna ska presentera sin forskarplan, efter ca halva doktorandtiden ska genomföra mittseminarium, samt ca 6-8 månader innan disputation genomföra slutseminarium. Vid alla dessa hållpunkter medverkar interna och externa (framförallt vid slutseminarium) opponenter som diskuterar och återkopplar gällande doktorandens avhandlingsarbete. Doktoranders progressions gällande kurser följs huvudsakligen via doktoranders ISP. Vid avvikelser i tid så följer doktorandansvarig (ibland inkluderande prefekt) upp med samtal med handledare och doktorand om eventuella orsaker till tidsavvikelse och diskussion kring framtida plan för att hinna fullgöra avhandlingsarbetet i tid.

Genusvetenskap

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Linda Sandberg, Studierektor forskarutbildning genusvetenskap. Professor Ann Öhman.

Examinator:

Professor Ann Öhman, Docent Ulrika Widding (Studierektor Genusforskarskolan)

Allmän studieplan fastställd:

Reviderad studieplan 2017-06-07

Vid UCGS och bland genuskompetenta forskare vid andra institutioner/fakulteter är tillgången på högt kvalificerade och utbildade forskarhandledare god.Handledarkollegiet samlar lektorer och professor verksamma vid UCGS, samt doktorandernas externa handledare (idag totalt fem externa handledare) och sammanträder 2–3 gånger per termin.Handledarkollegiet har UCGS kollektiva ansvar för forskarutbildningen i genusvetenskap och arbetar med att utveckla handledares pedagogiska kompetens, stödja handledare i rollen samt främjande och förebyggande mot konflikthantering. Forskarutbildningsrådet (FUR) med representanter från handledarkollegiet, doktorandrepresentant, vetenskaplig ledare och studierektorer, har UCGS kollektiva ansvar för forskarutbildningen i genusforskarskolan och i genusvetenskap. FUR sammanträder 2-3 gånger per termin och arbetar med rekryteringar, beredning av kursplaner och utbildningsplan, samt beredning av policy och rutiner forskarutbildningen. Doktorander i genusvetenskap deltar i Genusforskarskolans aktiviteter, dvs. seminariegrupper, internat, kurser, seminarier och workshops, och erbjuds samtidigt också en specialiserad forskarutbildning i genusvetenskap med utgångspunkt i den allmänna studieplanen som fastställts i ämnet genusvetenskap.

Viktiga händelser

Under 2019 omvandlades UCGS till en arbetsenhet. I samband med detta delades uppdraget som studierektor upp i två; en studierektor för Genusforskarskolan, och en för forskarutbildningen i genusvetenskap. Detta för att tydliggöra rutiner och ansvar för forskarutbildningen i genusvetenskap. Med detta infördes också terminsvisa doktorandhalvdagar/träffar med studierektor, föreståndare och doktoranderna i genusvetenskap. Under 2019 hölls de två första slutseminarierna och under 2020 kommer de första doktoranderna i genusvetenskap att disputera.

Genusforskarskolans utbildning på forskarnivå i tvärvetenskapligt samarbete erbjöd under året ett antal skraddarsydda kurser, workshops och kontinuerlig seminariegruppsverksamhet. De forskarkurser som gavs under året var: *Genus i forskningsprocessen*, *Introduction to gender research*, *Feminist Theory*. Vidare genomfördes ett nationellt internat i Stockholm.

I samband med *G19 the Swedish Conference for Gender Studies* i Göteborg avsattes särskilda medel för att möjliggöra brett deltagande i konferensen för doktoranderna i genusvetenskap.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Under 2019 har de två första slutseminarierna hållits. Vi har arbetat fram rutiner inför slutfasen inför disputation samt förtydligat rutiner kring läsare till pm-, mitt- och slutseminarium.

Forskarutbildning	2019		2018
Om doktorander	M	K	M+K
Antal nyantagna doktorander	0	0	
– Mål doktorsexamen			
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	0	6	0+6
Antal doktorander med Anställning som doktorand	0	6	0+6
Antal examina			
– Doktorsexamina			
– Licentiatexamen			
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land		0	0+2
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser		1	0+5
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre			
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder		2	2
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer		2	0+2

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Från och med 2014 erbjuds forskarutbildning i genusvetenskap vid Umeå universitet parallellt med den genusvetenskapliga skolning på forskarnivå som bedrivits inom Genusforskarskolan regi sedan 2002. För närvarande har vi 6 antagna och aktiva doktorander i genusvetenskap.

Långsiktig strategi

Inga nya doktorandanställningar i genusvetenskap utlystes under 2019, p g a förändrade budgetförutsättningar. En doktorandanställning kommer att utlysas med start i september 2020. Under 2020 planeras det för fler disputationer än rekryteringar vilket kommer att innebära att doktorandgruppen minskar. Målsättningen är att vi ska fortsätta bedriva en forskarutbildning i genusvetenskap som är stabil över tid och som attraherar högt kvalificerade sökande. I detta arbete ingår att vi har en organisation som dels integreras i Genusforskarskolans allmänna verksamhet av kurser, internat och fasta seminariegrupper, dels har ett eget spår där vi utvecklar det egna forskarutbildningsämnet genusvetenskap, där doktoranderna aktivt deltar vid interna seminarier, ansökningsseminarier och doktoranddagar.

Forskningsanknytning

UCGS är idag en av de största genusmiljöerna i Sverige. Vi har idag en professor och sju docenter verksamma vid UCGS. Alla sex doktorander är antagna på öppna utlysningar, d.v.s. de har själva formulerat sina egna doktorandprojekt.

Genusforskarskolans verksamhet innebär ett tvärvetenskapligt samarbete och ger doktorander en god insikt i genusforskningen såväl inomvetenskapligt som inom det särskilda tvärvetenskapliga kunskapsområdet. 2019 anställdes 4 doktorander i Genusforskarskolan i samarbete med fysioterapi, religionsvetenskap, naturvetenskapernas och matematikens didaktik och engelska. Därutöver disputerade doktorander i ämnena historia, folkhälsovetenskap, idrottsmedicin och socialt arbete och fysioterapi. I samband med att vi för åren 2020 och 2021 är medvärdar för Kerstin Hesselgrens gästprofessur ges möjlighet för doktorander i genusvetenskap och de samfinansierade doktoranderna i Genusforskarskolan till kurser, föreläsningar och workshop samt individuella möten med välrenommerade internationella professorer.

Säkring av nationella examensmål

Kontinuerlig uppföljning samband med uppdateringar av den individuella studieplanen. Alla kurser som ges inom Genusforskarskolan samt enskilda läskurser utformas utifrån och i relation till examensmålen.

Internationalisering i utbildningen

Deltagande vid nationella och internationella konferenser och forskarutbildningskurser utomlands uppmuntras. Därutöver har Genusforskarskolan väl fungerande strategier för internationalisering. Samtliga doktorander i genusvetenskap och vid Genusforskarskolan får 25 000 kr/år i max fyra år i expensmedel. Därutöver får varje doktorand ett engångsbelopp på 20 000 kr som är öronmärkt för internationalisering, vilka doktoranden uppmuntras att använda under tidigare delar av forskarutbildningen. Vart tredje år förläggs också ett av Genusforskarskolans internat utomlands. Ett viktigt inslag vid dessa internat är de

studiebesök som görs vid genusvetenskapliga institutioner/centra i syftet att skapa internationella nätverk och kontaktytor.

UCGS har sedan 2008 varit partners i ett internationellt forskarutbildningsnätverk som initialt var finansierat av Vetenskapsrådet, *InterGender*, vars syfte är att utveckla och erbjuda forskarutbildning av hög kvalitet. Doktorander inom nätverket erbjuds deltagande i seminariegruppsverksamhet, workshops och kurser.

Jämställdhetsintegrering

Forskarutbildningen i genusvetenskap och dess teoretiska framväxt bygger på studiet av genusvetenskapliga begrepp, såsom jämställdhet, mångfald och likavillkor. Det råder hög kunskap och medvetenheten kring dessa begrepps betydelse för anställda. Men även om kunskapen finns om hur processerna kring begreppen ser ut, hur maktstrukturer skapas och vidmakthålls betyder det inte att dessa inte existerar även på UCGS. När det gäller de kvantitativa aspekterna av social och etnisk mångfald så är UCGS tämligen homogent. Vid rekrytering ska vi därför arbeta för att dels nå ut med våra annonser till en bredare målgrupp och dels lyfta till exempel studieovan bakgrund och flerspråkighet för en breddad rekrytering. Vi strävar efter att integrera jämställdhet, social och etnisk mångfald som perspektiv i verksamhetens alla processer.

Samverkan och arbetslivsanknytning i utbildningen

Det finns idag goda möjligheter för pedagogisk meritering för doktoranderna under forskarutbildningen genom att undervisa, läsa pedagogiska kurser samt delta i pedagogiska seminarier. Doktoranderna uppmuntras att delta vid ansökningsseminarier, och med viss regelbundenhet anordnas även specifika workshops kring ansökningsskrivande inom Genusforskarskolan. Inom Genusforskarskolan arrangeras också kontinuerligt aktiviteter som möjliggör för doktoranderna att träna på att kommunicera sin forskning och/eller komma i kontakt med potentiella framtida arbetsgivare utanför akademien genom exempelvis medieträning och de årligen återkommande doktorandföreläsningarna på Kvinnohistoriskt museum.

Perspektiv på hållbar utveckling

Med begreppet hållbar utveckling i relation till miljöfrågor behöver UCGS ta ett större ansvar. Hållbar utveckling är en av de största samhällsutmaningarna och därför jobbar vi för att ge utbildning i dessa från ett feministiskt perspektiv.

Doktoranders arbetsmiljö

Vi har idag en doktorandrepresentant i Beslutsmötet, i Forskarutbildningsrådet, samt en representant i SAMDOK. Då vi idag har en relativt liten, och kommer att få en betydligt mindre doktorandgrupp, och vi samtidigt har många forum där det är

önskvärt med doktorandrepresentant kan det komma att innebära en ökad arbetsbelastning för de aktiva doktoranderna.

I relation till doktorandernas arbetsmiljö lyfts i arbetsmiljöplanen specifikt målet att förbättra förutsättningar för doktoranderna i genusvetenskap att planera sina forskarutbildningskurser. Arbetsmiljö är ett återkommande tema på personaldagar, i medarbetarsamtal och det görs systematiska uppföljningar av sjukfrånvaro.

Genusvetenskap som ämne ifrågasätts ofta i samhällsdebatten, både nationellt och internationellt. Detta skapar otrygghet för enskilda forskare och påverkar den psykosociala arbetsmiljön negativt. Det är i förlängningen ett hot för forskningens frihet när det finns risk att forskare begränsas i sin vetenskapliga verksamhet. Pga. detta har vi utarbetat en riskbedömning och handlingsplan med särskilt fokus på hat och hot.

Uppföljning och återkoppling

Uppföljning och återkoppling sker vid medarbetarsamtal, årliga individuella samtal i Genusforskarskolans regi, terminsvisa doktorandhalvdagar, kursutvärderingar av samtliga kurser, samt vid referensgruppsmöten i samband med uppföljning av ISP.

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Rikard Harr, universitetslektor.

Examinator:

Rikard Harr

Allmän studieplan fastställd:

2014-12-10

Forskarutbildning	2019		2018
Om doktorander	M	K	M+K
Antal nyantagna doktorander	1	0	2+0
– Mål doktorsexamen	1	0	2+0
– Mål licentiatexamen	0	0	0+0
– Senare del av utbildning	0	0	1+0
Antal aktiva doktorander	10	2	12+1
Antal doktorander med Anställning som doktorand	10	0	10+0
Antal examina			
– Doktorsexamina	2	0	0+0
– Licentiatexamina	0	0	0+0
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land	1	0	0+0
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	9	0	6+0
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre	3	0	-
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder	En kurs		8+0
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	6	0	5+0

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Vid institutionen för informatik finns *ett* forskarutbildningsämne som för samman doktorander med en mängd olika forskningsfokus i vår utbildning. Vi har för närvarande tre doktorander som bedriver sina studier från andra orter, i två fall från andra länder. Vid informatik ses doktoranderna som en oerhört viktig tillgång och deltar som andra anställda i en mängd olika

aktiviteter och grupper. Informatik är ett tillämpat ämne som studerar samhällets digitalisering och alla doktorander har koppling till olika forskningsprojekt och organisationer.

Viktiga händelser

I samband med årets två disputationer arrangerades ett antal gästföreläsningar med personer inblandade i dessa. Vidare antogs under året en ny ASP som bland annat ställer krav på etikkurser och ett mittseminarium. Vi har även gjort en kartläggning av institutionens publikationer, ett par år bakåt i tiden, och vi kan med glädje se att doktorander står för en anseelig del av dessa. En student och dennes handledare har under året deltagit i det av fakulteten initierade utvecklingsprogrammet för doktorander.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Vi har under året haft två disputationer och även om vi fyllt på vår grupp med en individ (som istället för en licentiatexamen nu arbetar mot en doktorsexamen) blir vår doktorandgrupp allt mindre. I institutionens verksamhetsplan identifieras detta som ett problem som kommer att adresseras under den kommande treårsperioden. Vi har under året utvecklat en del stödjande strukturer för att stödja doktorander under utbildningen. Till exempel har vi infört riktlinjer för förseminarium, mittseminarium och en att göra-lista inför disputation. Under året infördes även referensgrupper till respektive doktorandprojekt. 2019 arrangerades även en doktoranddag med ett mycket uppskattat fokus på kappaskrivande med Annika Bindler från UB som inbjuden gäst.

Långsiktig strategi

Givet den snedfördelning som råder avseende könsfördelningen hos vår nuvarande doktorandgrupp är det av stor vikt att vidta åtgärder för att attrahera fler kvinnor till forskarstudier. För att vi ska nå dit krävs givetvis att vi skapar förutsättningar för nyrekrytering. Som tidigare nämnt krymper vår grupp av doktorander. Under de kommande åren kommer vi att jobba aktivt med dessa bitar genom en rad åtgärder bland vilka erfarenhetsutbyte avseende finansiering av doktorand-tjänster, informationspridning bland masters-studenter och utvecklad rekryteringsprocedur kan nämnas.

Forskningsanknytning

Det finns en kritisk massa vid institutionen avseende forskande individer. Vi har fem professorer och tre docenter aktiva vid institutionen. Vi har en nära koppling till informatikämnet i Sverige och ett flertal doktorander är knutna till den nationella forskarskolan MIT. Ett flertal doktorandprojekt bedrivs också i nära samarbete med pågående forskningsprojekt. Under 2020 kommer medel att avsättas för att aktivt kunna bjuda in framstående forskare till institutionen.

Internationalisering i utbildningen

I vår doktorandgrupp ingår idag tre studenter med en annan nationalitet än svensk. Vi uppmuntrar genom vår policy för po-änggivande aktiviteter till internationalisering på ett flertal sätt. Genom sin anknytning till forskarskolor tillhandahålls expensmedel för doktorander, och till de övriga erbjuds medel för utlandsvistelser. Genom våra professorer, docenter och lektorer erbjuds en god tillgång till ett stort internationellt nätverk.

Jämställdhetsintegrering

Som tidigare nämnt är könssammansättningen bland doktoranderna skev. Om man däremot tittar på handledarna är fördelningen bättre. Av 10 aktiva huvudhandledare är antalet kvinnor 5. Möjligheterna att integrera jämställdhetsperspektivet i övrigt är begränsad då doktorander och handledare i hög grad själva väljer vilka kurser som ska läsas. En lämplig utveckling skulle vara att införa ett jämställdhetsperspektiv på den obligatoriska kursen som arrangeras av institutionen. Vi arbetar aktivt med att knyta duktiga kvinnliga studenter till verksamheten, t.ex. med projektdeltagande och som amanuenser, med hopp om att dessa söker framtida doktorandtjänster.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Institutionen har under en längre tid arbetat målinriktat med anställningsbarhetsfrågan och har bland annat fokuserat på just detta vid ett flertal doktoranddag. Vi erbjuder alla doktorander möjligheten att delta i undervisning och ger även kurspoäng för deltagande vid universitetspedagogiska kurser. I huvudsak arbetar vi för en god anställningsbarhet inom akademien och vi ser vissa svårigheter att jobba med anställningsbarhet utanför denna annat än genom att producera duktiga doktorer. Samtliga doktorander bedriver dock sina projekt i samarbete med olika forskningsprojekt och organisationer vilket skapar förutsättningar för upprättandet av professionella nätverk. En viktig aspekt för att tydligare arbeta för doktoranders anställningsbarhet är att dessa får lära sig hur man söker forskningsmedel. Vi ser fram emot den kurs som är under utveckling på fakulteten.

Perspektiv på hållbar utveckling

Unesco identifierar i sitt dokument *Education for Sustainable Development Goals: learning objectives* (2017) ett antal nyckelkompetenser som är nödvändiga för att uppnå de 17 hållbarhetsmålen. Dessa kompetenser vill vi, och arbetar vi för, att våra doktorander ska närma sig under sin utbildning. Ett av dessa är kompetensen systemtänkande där en viktig del utgörs av att förstå komplexa system och hantera osäkerhet. Detta är något som ofta sker inom ramen för de studier doktoranderna bedriver. Såväl normativ som strategisk kompetens är även de aspekter som våra doktorander utvecklar under sina forskarstudier likväl som förmågan till kritiskt tänkande och en utvecklad självmedvetenhet.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Överlag arbetar institutionen på flera fronter för att säkerställa att studenter upplever sin arbetsmiljö som god. Detta är något som beaktas vid planering av undervisningsuppdrag där vi arbetar aktivt för att undvika alltför arbetsintensiva perioder. Vi informerar även kontinuerligt om de stöd och resurser som finns för studenterna när det gäller såväl den fysiska som den organisatoriska arbetsmiljön. Vid ett antal tillfällen per termin arrangeras doktorandmöten med den ansvarige för forskarutbildningen. Vi är även noga med att engagera doktorander vid olika utskott och arbetsgrupper, bland annat vid rekrytering.

Uppföljning och återkoppling

Uppföljningen av forskarutbildningen sker i hög grad vid den årliga utvärderingen av de individuella studieplanerna. Vid genomgången av dessa läggs stor vikt vid återkopplingen från såväl handledare som institutionen. Kommentarer på ISP från institutionen kommuniceras till varje doktorand och delar av dessa biläggs även till planen vid arkivering. Vid referensgruppsmöten, där en projekttextens forskare deltar, diskuteras doktorandprojektet och återkoppling ges även där på dess utveckling. Kvalitetsutveckling av utbildningen tar sin utgångspunkt i olika forum, men bereds och diskuteras alltid i forskarutbildningsutskottet.

Kostvetenskap

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Elisabeth Stoltz Sjöström

Examinator:

Elisabeth Stoltz Sjöström

Allmän studieplan fastställd:

8 juni 2016

Forskarutbildning	2019		2018
	M	K	M+K
Om doktorander			
Antal nyantagna doktorander	0	0	0+1
– Mål doktorsexamen			0+1
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander		3	0+3
Antal doktorander med Anställning som doktorand		3	0+3
Antal examina			
– Doktorsexamina			
– Licentiatexamen			
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land	0	0	
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser			0+1
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre		0	
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder		0	
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer		3	0+3

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Kostvetenskap är ett tvärvetenskapligt ämne som berör kunskap om de processer som sker i samband med människans möte med maten utifrån olika perspektiv där centrala utgångspunkter är kost och hälsa. Ämnesspecifikt har framförallt aspekter kopplade till matens betydelse för hälsa betonats, med ett över tid ökande fokus på kostsociologiska aspekter, det vill säga hur

människors relation till mat och måltider samspelar. Komplexiteten kring människans möte med maten gör att institutionen samverkar med andra parter och ämnesområden.

Viktiga händelser

Under året har planering och ansökan av nytt forskarutbildningsämne genomförts med anledning av bildandet av ny institution. Beviljande av nytt forskarutbildningsämne stod klart under senare del av året och ny allmän studieplan trädde i kraft 2020-01-01.

Under året har Professor Wendy Wills vid University of Hertfordshire, England och Professor emeritus Phil Lyon, Dundee, Skottland affilierats till institutionen och båda har varit på besök vid olika tillfällen för att hålla seminarier samt träffa doktorander och forskare. Docent Rögnvaldur Ingthorson från Lunds universitet höll ett seminarium på temat "*Kritisk teori - ett hot mot vetenskapen eller en ambition att se bortom det vi tar för givet?*" där även personer från vår systerinstitution i Uppsala var med via länk.

En doktorandgrupp bildades som har regelbundna möten inför forskarutbildningsutskottet där en doktorandrepresentant sitter med.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Någon granskning av forskarutbildningsämnet har ännu inte varit aktuellt. Kvalitetshöjande åtgärder har planerats i samband med planering och ansökan av nytt forskarutbildningsämne. Dessa åtgärder träder i kraft i samband med starten av det nya forskarutbildningsämnet.

Långsiktig strategi

Under kommande år kommer vi att genomföra flera satsningar för att det nybildade forskarutbildningsämnet ska hålla hög kvalitet och vara kvalitetssäkrat. Nedan nämns några av dem: Institutionen kommer genom ett nystartat handledarkollegium utveckla befintliga rutiner för årlig uppföljning samt kvalitets-säkring av examensmål.

Ytterligare en professor kommer att rekryteras.

En satsning på att rekrytera doktorander kommer att möjliggöras de närmsta åren genom en strategisk satsning från universitetet centralt och från fakulteten.

En doktorandtjänst i samarbete med lärarhögskolan kommer att utannonseras och tillsätts under första halvan av 2020.

Nystartat samarbete för att förstärka forskarutbildningen med systerinstitutioner i Örebro, Uppsala och Göteborg. Gemensamt för forskarutbildningsämnena som kostvetenskap, måltidskunskap, samt kost- och måltidsvetenskap är att dessa kan betraktas som små. Ett första möte ägde rum 13-14/2-2020 då prefek-

ter vid respektive lärosäte undertecknade ett intentionsavtal vilket avser samverkan kring digital seminarieverksamhet, internat, handledarkompetens men även på sikt samarbete kring forskarutbildningskurser för att stärka forskarutbildningsmiljön för doktorander. Det första internatet för doktorander kommer att arrangeras i Göteborg, juni 2021.

Forskningsanknytning

Institutionen har två professorer, tre docenter samt tio lektorer. Till institutionen finns två affilierade professorer från England respektive Skottland anknutna. Vid institutionen finns även en aktiv seminarieverksamhet där såväl forskning som pedagogiska frågor presenteras och diskuteras av både doktorander, forskare och lärare samt inbjudna gäster. Under 2019 påbörjades även planering för att starta en seminariereserie som primärt är avsedd för doktorander. Denna träder i kraft under 2020.

I handledargruppen för två av tre doktorander finns biträdande handledare som kommer från andra institutioner vid universitetet. Detta innebär att doktoranderna träffar forskare från olika områden och får diskutera viktiga aspekter av sin forskning. Två av de totalt tre doktoranderna var under 2019 anslutna till forskarskolor där de deltar i seminarier och träffar andra forskare än de som finns vid hemmainstitutionen.

Av institutionens 13 disputerade med tillsvidareanställning har nio genomgått utbildning som forskarhandledare. Kompetensen vid institutionen är bred där bland annat tvärvetenskaplig forskning med koppling mellan medicin, naturvetenskap, folkhälsa, kostsociologi och pedagogik ingår.

Internationalisering i utbildningen

I institutionens verksamhetsplan framgår att doktoranderna ska uppmuntras till utlandsvistelser. Alla doktorander vid institutionen har möjlighet till deltagande vid internationella konferenser samt nätverkande där vägledning kan supportas av exempelvis affilierade professorer vid institutionen. Institutionens två affilierade professorer bidrar också med internationella perspektiv vid de seminarier som dessa årligen håller i. Alla doktorander ska under sin doktorandtid delta vid minst en internationell konferens och under 2019 presenterade en doktorand sin pågående forskning vid konferensen *"International conference on health communication"*. En av doktoranderna deltar i ett forskningsprojekt med forskare från de nordiska länderna där en interaktion med de deltagande forskarna kontinuerligt pågår. En professor vid institutionen är aktiv i den europeiska yrkesorganisationen för dietister och kostvetare (European Federation of the Associations of Dietitians, EFAD).

Jämställdhetsintegrering

Vid institutionen har det alltid varit en majoritet av kvinnor, detta avspeglas även i studenter och doktorander. Vid kostvetenskap är samtliga tre doktorander kvinnor. Inom handled-

ningsgrupperna förekommer män, även om det är ett fåtal. Ytterligare två doktorander är antagna vid Örebro universitet och dessa övergår till institutionens nya forskarutbildningsämne vid årsskiftet. En av dessa doktorander är en man. En av doktoranderna är antagen vid genusforskarskolan och har ett tydligt genusperspektiv i sin forskarutbildning men även de andra doktoranderna uppmuntras att diskutera genusperspektiv i sin utbildning.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Anställningsbarheten inom akademien för nydisputerade har tidigare varit mycket god och de flesta som disputerat i ämnet har rekryterats som lektor vid institutionen. Samtliga doktorander har även viss andel undervisning på årlig basis. I framtiden kommer rekrytering dock att vara beroende på andelen externa forskningsanslag vid institutionen. Anställningsbarheten utanför akademien har varit, och är god.

Den under året rekryterade doktoranden ingår i Företagsforskarskolan vid UmU och har en tydlig anknytning till arbetslivet genom den. I forskarskolan genomförs en praktikperiod vid den externa organisationen som doktoranden samarbetar med. Övriga doktorander besöker och har dialog med externa verksamheter i samband med sina datainsamlingar.

Perspektiv på hållbar utveckling

Vid institutionen hålls tvärvetenskapliga seminarier med olika teman där utgångslägen i perspektiven social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet ingår. Under hösten ingick ett seminarium där val av hållbara livsmedel belystes. En lektor som har sin post doc placering vid institutionen berör inte bara sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter, utan även hur dessa relaterar till kulturell hållbarhet. På det sättet synliggörs strukturer som försvårar hållbara val, men även kritiska punkter där ett ändrat förhållningssätt kan underlätta dem.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Institutionens doktorander har lunchmöten en gång per månad för att bland annat diskutera sin egen arbetsmiljö och hur de upplever denna. Doktorandgruppen har en representant i forskarutbildningsutskottet där de regelbundet framför olika typer av ärenden. Samtliga doktorander deltar i utvecklingssamtal med prefekten där arbetsmiljö är en stående punkt. Flera av de förbättringsmöjligheter som kommer att genomföras framöver baseras på förslag som doktoranderna framfört.

Uppföljning och återkoppling

Varje år genomförs uppföljning av doktorandens individuella studieplan där även beräkning av genomförd och kvarvarande studietid görs. Vid dessa uppföljningar är alltid forskarutbildningsansvarig delaktig. Utveckling av befintliga rutiner för att säkerställa att dessa blir mer likriktade gällande uppföljning av

individuell studieplan har identifierats som ett prioriteringsområde. En policy för detta är under utveckling där även beräkningssätt av studietid kommer att ingå.

Kulturgeografi

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Rikard Eriksson

Examinator:

Rikard Eriksson

Allmän studieplan fastställd:

2013-06-05

Forskarutbildning	2019		2018
	Män	Kv.	M + K
Om doktorander			
Antal nyantagna doktorander	1	1	0+1
– Mål doktorsexamen	1	1	0+1
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	6	7	6+7
Antal doktorander med Anställning som doktorand	5	7	5+7
Antal examina			
– Doktorsexamina	2	1	2+1
– Licentiatexamina			
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land	0	1	0+2
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	1	3	4+4
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre	0	1	0+1
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder		3	
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	0	3	0+4

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Forskningen vid institutionen karaktäriseras av en stor bredd, både vad gäller teoretiska perspektiv och metodologiska angreppssätt. Vi har idag en stark forskningsmiljö med stadigt inflöde av externa medel. Under perioden 2020–2022 kommer institutionen att:

-Inventera pågående forskning vid institutionen för att synliggöra vår kompetens och styrkor inom olika forskningsinriktningar både internt och gentemot omvärlden.

-Arbeta för att öka samarbete internt för att identifiera teman och idéer för framtida forskningsansökningar för att öka förutsättningarna för finansiering av doktorander.

Viktiga händelser

Under 2019 disputerade 3 doktorander (2 män, 1 kvinna) och 2 nya doktorander rekryterades (1 man, 1 kvinna).

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Under 2019 utannonserades två tjänster med gott söktryck.

Genomströmningen är fortsatt god och doktoranderna håller sina planer. De förseningar som uppstår går i all huvudsak att hänföra till föräldraledigheter och sjukskrivningar.

Anställningsbarheten är generellt sett god. De tre disputerade har fått arbete efter disputationen. Vid institutionen disputerade står sig mycket väl i konkurrens om utlysta lektorat (både internt och vid andra lärosäten).

Långsiktig strategi

Forskarutbildningens omfattning har minskat under senare år vid institutionen och 2019 fanns det 7 doktorander varav 3 disputerar under 2020. Vi bedömer att en stabil grupp på cirka 10 doktorander är eftersträvarvärt för att bibehålla kvalitén i utbildningen. Målet är därför en stabil intagning till forskarutbildningen på i genomsnitt 2 nyantagna per år. Om möjligt ska doktorander antas vid samma tidpunkt så att de kan följas åt.

Under perioden 2020–2022 kommer institutionen att:

-bevaka möjliga finansieringskällor och uppmuntra till ansökningar som omfattar finansiering av doktorandtjänster samt undersöka möjligheter att poola resurser till doktorandtjänster. Både internt inom institutionen och externt (exempelvis genom forskarskolor).

-forskarutbildningsansvarig ska tillsammans med doktorandgruppen samla viktig information och dokumentera policy vad gäller resurser för doktorander och tillgängliggöra detta på Aurora.

- Öka stödet för karriärplanering (inom och utanför akademien) för doktorander och nydisputerade genom att ta upp detta tema tidigt i utbildningen och att uppmuntra deltagande i fakultetens future faculty verksamhet.

Forskningsanknytning

Institutionen har 8 professorer (6 män, 2 kvinnor) och 6 docenter (5 kvinnor, 1 man). Institutionen har ett närliggande samarbete med CERUM, CEDAR, CERE, SLU och Humlab. Tillgången på handledare med rätt kompetens är god. Institutionen klarar av att handleda ca 15 doktorander samtidigt. Då externa medel i huvudsak finansierar forskarutbildningen innebär detta att doktoranderna är välförankrade i existerande forskning.

Internationalisering i utbildningen

Doktorander garanteras möjlighet att presentera minst ett arbete vid internationell konferens och vi uppmuntrar deltagande vid fler konferenser. Dessa aktiviteter finansieras genom fakultetsmedel eller genom ansökningar till för ändamålet lämpliga fonder. Inköp av litteratur och tillträde till kurser på annan ort (både inom det nationella kurssamarbetet och internationellt) medges så långt som möjligt.

Jämställdhetsintegrering

Könsfördelningen inom doktorandgruppen är förhållandevis jämn, liksom bland handledarna. Att fler kvinnor än män haft en relativt stor undervisningsbörda under de senaste åren förklaras av att en stor del av de kvinnliga doktoranderna befunnit sig i mitten av utbildningen och det är då undervisningsuppgiften är som intensivast.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Idag pågår samverkan, men i stort baserat på enskilda forskares nätverk. Vi vill under den kommande perioden vidareutveckla och ta tillvara de kontakter vi har samtidigt som vi utvecklar nya kontaktytor. Vi kommer att:

- Utveckla vårt redan starka lokala och regionala deltagande i samverkansaktiviteter.
- Tillvarata befintliga samarbetspartners på ett bättre sätt, till exempel bjuda in närliggande miljöer som vi redan samverkar med t.ex. CERUM, CEDAR, CERE, SLU och Humlab
- Uppmuntra samverkan ibland våra forskarstuderande redan i tidigt skede av avhandlingsarbetet.

Perspektiv på hållbar utveckling

Frågor om hållbar utveckling och Agenda 2030 finns idag inbäddade i många teman i ämnet kulturgeografi och vi kommer under perioden 2020–2022 inventera inslag i både forskning och utbildningar på alla nivåer som behandlar hållbar utveckling och förtydliga och synliggöra det som redan pågår och att identifiera utvecklingsmöjligheter kring dessa frågor.

Under perioden 2020–2022 kommer institutionen att:

- Tillsätta en arbetsgrupp som kan arbeta fram utvecklingsmöjligheter inom hållbarhetsfrågor
- Tydliggöra hur avhandlingar bidrar till hållbar utveckling kopplat till Agenda 2030.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Arbetsmiljö och frågor som berör lika villkor kräver ett långsiktigt systematiskt arbete med bred förankring där alla medarbetare, inklusive doktorander, upplever att de är delaktiga och har insyn i institutionens gemensamma angelägenheter.

Doktoranderna har en representant i institutionens Forsknings- och forskarutbildningsutskott och har möjlighet att vara delaktiga i rekryteringsprocessen vid tillsättning av nya doktorander.

Under perioden 2020–2022 kommer institutionen att:

- Utarbeta fungerande former för arbete med frågor som rör arbetsmiljö och lika villkor där de olika ansvarsområdena tydliggörs, samtidigt som vi utarbetar arbetssätt som främjar samarbete mellan ledningen och företrädarna/ombuden.

Uppföljning och återkoppling

Uppföljning och återkoppling när det gäller doktorandernas arbeten sker regelbundet vid handledarmötena och vid den årliga revideringen och uppföljningen av ISP i december. Varje doktorand har också årliga medarbetarsamtal med prefekten.

Nationalekonomi

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Gauthier Lanot

Examinator:

Gauthier Lanot

Allmän studieplan fastställd:

2014-06-05

Forskarutbildning	2019		2018
	M	K	M+K
Om doktorander			
Antal nyantagna doktorander	1		
– Mål doktorsexamen	1		
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	6+1(Lic)	4	5+5
Antal doktorander med Anställning som doktorand	6+1(Lic)	3	
Antal examina			
– Doktorsexamina	0	0	
– Licentiatexamen	0	0	
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land	2	2	1+1
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	2	2	
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre	0	0	1+1
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder	4/5		5
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	3	2	

In 2018, UKÄ audited the standard of the doctoral education in economics and econometrics delivered by the department of economics. UKÄ praised the quality of our doctoral education in economics. Because of the lack of student taking the econometrics route, following the recommendation from UKÄ the department decided to close the doctoral education in econometrics in 2019.

Since 2019 therefore, the economics department supports a single doctoral program in economics. This entails a course part of 60 compulsory higher education credits. The remaining 15 compulsory course credits are dedicated to the research area relevant to the doctoral student.

We have experienced a decrease of the department's ability to finance doctoral student positions over the last few years. We are concerned that this trend will persist in the future. The added restrictions put on the use of stipend makes our difficulty with funding doctoral studies more acute.

In 2019, one PhD position was advertised and granted (in September 2019). This position is financed both by external funding and by the department.

In 2020, the department hopes to open several doctoral positions in economics. However, this is contingent on external resources. This is regrettable. Our doctoral students have no difficulties finding employment within academia or outside it. From our perspective, there is no evidence that PhD in economics are in excess supply anywhere in Sweden or more widely in Europe.

The education at doctoral level follows the international standard and the breadth of the department's research is large. This means that there are many opportunities for doctoral students to conduct research in virtually all areas of economics. The department has the capacity to supervise more PhD students.

In this context, however, it is important to note that the most common form of financing is currently via projects, which in turn means that the doctoral students are relatively limited to writing their thesis within a given project area. It would thus be desirable to benefit from increased funding via "faculty funds" to maintain the breadth of the doctoral education and to increase the possibility of research in areas that the unit does not necessarily receive external funds for.

We believe that our PhD student benefit from the active research environment in the department of economics. Students benefit from our internal seminar series where they can present their work regularly. Moreover, they are asked to attend the external seminar series where experienced speakers present their recent research work.

PhD students are encouraged to present their work at international conferences and to submit their work to refereed journals of good quality. If needed students are encouraged to attend more specialised graduate training in international summer schools. In general, the department supports these activities financially (when needed and within reasonable limits).

We attempt to balance the gender composition of the supervisory teams. This is not without difficulties since we have an insufficient number of female employees. Furthermore, as far as possible, we involve less experienced supervisors in all supervisory teams.

In 2019, no doctoral or licentiate thesis were defended.

Pedagogik

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Professor Ulrika Haake

Examinator:

Professor J Ola Lindberg (doktorsexamen)

Professor Eva Silfver (licentiatexamen)

Allmän studieplan fastställd:

2018-03-13

Forskarutbildning	2019		2018
Om doktorander	M	K	M+K
Antal nyantagna doktorander	0	0	2+7
– Mål doktorsexamen			2+7
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	4	11	5+10
Antal doktorander med Anställning som doktorand	3	10	3+10
Antal examina	0	0	
– Doktorsexamina			0+1
– Licentiatexamina			
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land	0	0	1+0
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	1	4	2+0
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre	0	0	
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder	0	0	
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	2	6	2+4

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Pedagogik är en samhällsvetenskapligt grundad disciplin med fokus på hur människor formas och förändras i sociala, kulturella och historiska sammanhang. Inom det pedagogiska problemområdet behandlas bland annat olika aspekter av fostran, utbildning, lärande, undervisning och andra påverkansprocesser.

Institutionens forskning bedrivs huvudsakligen inom institutionens sex prioriterade områden; genus och pedagogiska processer; idrottspedagogik; specialpedagogik; lärande och IKT; didaktik, utvärdering och bedömning samt ledarskap, organisation och arbetsliv. Institutionens doktorander ingår i en seminarie-grupp om 10–15 doktorander och de flesta deltar dessutom i minst en forskarskola (t.ex. i Utbildningsvetenskap, Företagsforskarskolan, GRADE och Genusforskarskolan) och har därför doktorandkollegor på både institutionen och i mer tvärvetenskapliga sammanhang inom ramen för forskarskolorna.

Institutionen har en miljö där forskning tar allt större plats och där publikationsmönster och erhållna forskningsmedel har en positiv utveckling. Här finns också ett livaktigt handledarkollegium.Handledningskompetensen är god med 5 professorer och 13 docenter 2020. Alla doktorander har minst två handledare, som alla är docenter/professorer och har genomgått handledarutbildning.

Viktiga händelser

Doktoranderna deltar i institutionens högre seminarier, de prioriterade områdenas möten, institutionens planeringsdagar och övriga aktiviteter, likt andra anställda. Under 2019 hade institutionen värdegrundsfrågor och frågor angående forskningsanknytning av utbildning som teman på planeringsdagarna. En av dagarna var upplagd som en miniforskningskonferens i vilken alla doktorander presenterade sin forskning i kortversion. De doktorander som så önskade kunde likt seniora forskare även genomföra mer djupgående presentationer av sin forskning. Ett betydande antal symposier och ansökningsseminarier har också anordnats under året.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

År 2017 granskades forskarutbildningsämnet Pedagogik av UKÄ och vi fick omdömet "Hög kvalitet". Efter det har vi för varje år haft ett antal aktiviteter, kopplade till mål på universitets- fakultets- och institutionsnivå, som varit av kvalitetsdrivande karaktär för forskarutbildningen. De områden vi arbetade med under 2019 var:

Att utveckla former för att säkerställa doktorandernas seminarymiljö och tillgång till relevanta nätverk, nationellt och internationellt

Institutionens forskningsområden har gjort en genomlysning av nationella och internationella nätverk av relevans, samt har diskuterat hur doktoranderna på olika sätt kan inkluderas i dessa nätverk och nätverkens träffar och konferenser.

Motverka risker med för små doktorand-miljöer + samverkan med forskarskolor och andra externa aktörer

Institutionen har arbetat aktivt med att skapa resurser och utrymmen, genom samverkan med lokala och nationella forskarskolor och andra externa parter samt genom att söka externa

medel för doktorandutrymmen, för att kunna anta doktorander i en omfattning som skapar en god doktorandmiljö.

Institutionen utlyser därför doktorandanställningar vartannat år och därmed flera anställningar samtidigt. Således antogs 9 doktorander 2018, inga 2019 och 6–8 är under tillsättning med start höstterminen 2020. Detta borgar för goda seminariemiljöer samtidigt som institutionen stimulerar till medverkan i fakultetens gemensamma forskarutbildningskurser samt kurser vid andra lärosäten nationellt och internationellt.

Nyttja fakultetsmedel avsatta för doktoranders utlandsvistelser

Institutionen har tagit fram kriterier för hur en utlandsvistelse behöver vara utformad för att kunna nyttja fakultetens medel för internationalisering samt söker aktivt dessa medel en gång per år.

Långsiktig strategi

I institutionens långsiktiga satsning på en god forskarutbildning ingår följande strategier:

- Att anställa doktorander vartannat år i samverkan med lokala och nationella forskarskolor och andra externa aktörer, som också står för delar av doktorandkostnaderna.
- Att utveckla en handlingsplan för hur forskarutbildningen kan knyta an till de tre begreppen hållbarhet, digitalisering och demokrati i forskning.
- Att årligen bevaka och stötta medarbetarnas arbete med ansökningar om externa medel och att ta med doktorander i slutfasen av sina doktorandstudier i detta arbete.
- Att öka doktorandernas medvetenhet om olika publiceringskanalers status
- Att skapa en hållbar och långsiktig rekryteringsbas genom forskarutbildningen i Pedagogik. Målet är att framtida doktorandantagningar ska matcha institutionens framtida kompetensförsörjningsbehov.

För att stärka institutionens forskningsledning och handledar-kompetens rekryterar institutionen ytterligare en professor.

Forskningsanknytning

Sammantaget är forskningsmiljön vid pedagogiska institutionen god. Institutionen har sex forskningsprofiler, som alla utom en leds av en professor. Institutionen har en miljö med högre seminarier, forskningsansökningsseminarier, doktorandseminarier och en trend där andelen externa medel ökat över tid. Totalt fanns under 2019 5 professorer, 12 docenter och ett antal forskningsaktiva lektorer i miljön. Antalet aktiva doktorander var 15.

Doktoranderna är till övervägande del knutna till forskarskolor lokalt eller nationellt, t.ex. via den Utbildningsvetenskapliga

forsarskolan, Företagsforsarskolan, Genusforsarskolan, GRADE och den Idrottsdidaktiska forskarskolan. Dessa doktorander får kontaktytor och nätverk av tvärdisciplinär karaktär. Vi samarbetar också med Mittuniversitetet vad gäller forskarutbildningskurser och med Högskolan i Gävle om doktorandanställningar. Vissa doktorander är även knutna till pågående forskningsprojekt vid institutionen. Vidare kopplar institutionen gästprofessorer till verksamheten på både kortare och längre sikt.

Internationalisering i utbildningen

Doktoranderna uppmuntras att delta i internationella konferenser, doktorandkurser och nätverk under sin doktorandtid. Varje doktorand har expensmedel om 10.000 kr att förfoga över och kan utöver detta äska om ytterligare medel för internationalisering vid behov. I detta avseende har institutionen en generös hållning och alla genomarbetade ansökningar om extra medel har godkänts. Under 2019 har doktorander framförallt deltagit i internationella konferenser och workshops, men även i forskningsmiljöer vid utländska lärosäten i nätverk inom ramen för sina forskningsinriktningar.

Jämställdhetsintegrering

Institutionens arbetar aktivt med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i utformning och genomförande av utbildningen genom kursutbud och seminarier. Jämställdhetsaspekten är också ett centralt innehåll i universitetets forskarhandledarutbildning. Vid rekrytering av doktorander tas hänsyn till sökandes förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen oavsett kön eller andra diskrimineringsgrunder. Urval baseras strikt på bedömningsgrunder såsom tidigare studieresultat, kvaliteten på inskickad forskningsplan samt personlig lämplighet/förmåga att tillgodogöra sig utbildningen.

Vid tillsättning av handledare strävar vi efter en jämn könsfördelning. Jämställdhetsaspekten kommer även i spel vid utseende av opponent, ledamöter i betygsnämnd och ordförande i samband med disputation. Under 2019 har institutionen haft en övervikt av kvinnliga doktorander (11 av 15 aktiva). Alla doktorander utom två har handledare och biträdande handledare som är både kvinnor och män. De två som avviker från mönstret har i ena fallet två kvinnor som handledare och i det andra fallet två män som handledare. En diskussion har förts i handledarkollegiet om vikten av att uppmärksamma jämställdhetsaspekter i samband med rekrytering av nya doktorander.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Forskarutbildningen ska vara användbar genom att förbereda de disputerade för en fortsatt universitetskarriär såväl som för olika former av uppgifter utanför akademien. Inom institutionens respektive forskningsområden pågår flera samverkansarbeten med omgivande samhälls nationella, regionala och lo-

kala aktörer. Exempel på sådan samverkan är utrednings-, utvärderings- och forskningsuppdrag från myndigheter, statliga verk, landsting, kommuner, frivilligorganisationer och företag. En del doktorandprojekt (inte minst kommun- och företagsdoktoranders, vilka vi haft tre av under 2019) ingår i dessa uppdrag vilket innebär att både handledare och doktorander har goda möjligheter att följa, och främja samhällsutvecklingen.

Alla doktorander erbjuds också möjlighet att undervisa upp till 20% av sin doktorandanställning och ca 75% av doktoranderna nyttjar denna möjlighet. De som gör detta genomgår introducerande högskolepedagogiska utbildningar som främjar deras anställningsbarhet inom akademien efter disputation.

Perspektiv på hållbar utveckling

Detta område är ett av institutionens utvecklingsområden i VP för 2020–2022. Utifrån definitionen av pedagogik finns goda förut-sättningar att institutionens doktorander ska kunna utveckla flera av de nyckelkompetenser för hållbarhet som beskrivs i FN:s Education for Sustainable Development Goals (2017). Inom det pedagogiska problemområdet behandlas bland annat olika aspekter av fostran, utbildning, lärande, undervisning eller andra påverkansprocesser. Även genus, jämställdhet och mångfald är tydliga fokusområden. Det innebär att doktoranderna genom sin forskarutbildning i pedagogik utvecklar kompetens att ställa frågor om hur och varför vissa värderingar, kunskaper och färdigheter uppstår, vidmakthålls och förändras inom och mellan generationer, grupper och individer.

Sådana frågor är goda exempel på hur forskarutbildningen bidrar till att utveckla kompetenser att till exempel: ”recognize and understand relationships; to analyse complex systems; understand and reflect on the norms and values that underlie one’s actions; the abilities to learn from others; to facilitate collaborative and participatory problem solving; to question norms, practices and opinions; to reflect on own one’s values, perceptions and actions” (UNESCO, 2017: Education for Sustainable Development Goals). Institutionen säkerställer att kraven på kunskaper och färdigheter vad gäller hållbar utveckling möts genom examinationer av kurser och avhandlingsarbete.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Doktoranderna är representerade i institutionens forskarutbildningsutskott och kan anmäla frågor där. Alla doktorander har utvecklingssamtal med studierektor för forskarutbildningen där arbetsmiljö, arbetsklimat och arbetsbelastning är centrala samtalsområden. Vidare har varje doktorand en referensgrupp där även handledningssituationen tas upp.

Arbetsmiljö och värdegrund har varit centrala frågor under 2019 i VP-arbete och institutionsdagar, där doktorander ingått. Studierektor för forskarutbildningen har i forskarutbildningsutskottet och handledarkollegiet förankrat åtgärder vad gäller doktorandernas arbetsmiljö kontinuerligt. Åtgärder är också

vidtagna utifrån senaste medarbetarenkäten. Studierektor för forskarutbildningen kallas också till doktorandernas egna doktorandluncher för att samråda med doktoranderna i för dem viktiga arbetsrelaterade och arbetsmiljömässiga frågor.

Uppföljning och återkoppling

Vid institutionen har det under de två senaste åren lagts ner ett omfattande arbete med att strukturera alla processer som omgärdar forskarutbildningen. Alla kurser som ges utvärderas, sammanfattas och publiceras på institutionens intranät. Uppföljning av hur studierna går görs vid tre tillfällen varje år; i samband med 1) utvecklings-samtalen, 2) referensgruppsmötena och 3) ISP-uppföljningarna. I de fall dessa uppföljningar visar att doktoranden behöver ytterligare stöd för att kunna fullgöra sin utbildning inom utsatt tid, tillsätts särskilda resurser, t.ex. i form av extra handledare, särskild expertkompetens, stöd via Feelgood, förändrad studietakt eller stöd för att kunna bedriva forskarstudier även om doktoranden bor i annan del av Sverige. Insatser som vidtagits har visat sig vara lyckosamma.

Pedagogiskt arbete

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Professor Linda Rönnberg och docent Maria Rönnlund

Examinator: Professor Karin Sporre

Allmän studieplan fastställd:

2017-10-05

Forskarutbildning	2019		2018
Om doktorander	M	K	M+K
Antal nyantagna doktorander	0	0	0+4
– Mål doktorsexamen			0+4
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	3	6	
Antal doktorander med anställning som doktorand	3	5	
Antal examina			
– Doktorsexamina			
– Licentiatexamen			
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land	0	2	1+1
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	0	4	2+1
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre	0	0	
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder		2	
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	1	4	0+1

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Forskarutbildningsämnet pedagogiskt arbete är institutions- och fakultetsövergripande. Vid Umeå universitet finns ämnet vid tre fakulteter (Samhällsvetenskaplig fakultet, Humanistisk fakultet och Teknisk-naturvetenskaplig fakultet) och vid fem institutioner (Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Institutionen för estetiska ämnen, Institutionen för språkstudier, Institutionen för idé- och samhällstudier och Naturvetenskapernas och matematikens didaktik).

Ämnet pedagogiskt arbete har en nära koppling till den pedagogiska yrkesverksamheten i förskola, skola och lärarutbildning. Centrala kunskapsområden är till exempel elevers utveckling och kunskapsbildning, pedagogiskt yrkesverksammas arbete och hur detta är format av olika ekonomiska, politiska och sociala sammanhang.

I en fakultetsövergripande grupp för pedagogiskt arbete (PA-gruppen) vid Umeå universitet, där de två forskarutbildningsansvariga för ämnet pedagogiskt arbete vid institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap ingår, samverkar forskare och lärare vid de olika fakulteterna och institutionerna om planering, kvalitetsarbete och genomförande av forskarutbildningen. Eftersom forskarutbildningsämnet är institutions- och fakultetsövergripande och forskare och lärare verksamma i olika forskningsmiljöer samverkar kring genomförandet av utbildningen kan doktorandkollektivet som helhet erbjudas en forskarutbildnings- och forskningsmiljö med både bredd och djup.

Doktoranderna i pedagogiskt arbete vid Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap arbetar inom fälten förskole- och fritidshemsforskning, utbildningspolicy och ungas övergångar samt digitala praktiker. Samtliga ingår i forskarskolan inom det utbildningsvetenskapliga området (FU) via Lärarhögskolan. En doktorand ingår även i den nationella forskarskolan GRADE. Andra viktiga sammanhang som bidrar till en god forskningsmiljö för institutionens doktorander är doktorandseminarierieserien och de övriga institutionsinterna seminarierierorna vilka alla leds av professorer, och som regelbundet gästas av forskare från andra institutioner och lärosäten.

Viktiga händelser

Den 19–20 augusti 2019 anordnades en nationell konferens i pedagogiskt arbete i Umeå som samlade forskare och doktorander inom forskningsfältet pedagogiskt arbete från olika lärosäten. Temat för konferensen var *Pedagogiskt arbete i en global tid*, och anställda och forskarstuderande vid institutionen deltog både i arrangemanget och som deltagare och presentatörer.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Ingen särskild åtgärd har genomförts sedan förra årets VB/VP, ej heller har förutsättningarna för forskarutbildning i pedagogiskt arbete förändrats.

Långsiktig strategi

För att forskarutbildningen ska bedrivas med hög kvalitet är följande långsiktiga strategier särskilt centrala: Institutionen har prioriterat att kunna göra doktorandantagningar minst vart annat år för att upprätthålla en kritisk massa/volym och för att tillgodose framtida kompetensförsörjning både lokalt och inom lärarutbildning generellt och långsiktigt. De redan existerande samarbetena inom forskarutbildningsämnet nationellt och vid Umeå Universitet är också av stor strategisk betydelse för att

upprätthålla såväl god kvalitet och erbjuda de forskarstuderande kvalificerade akademiska miljöer och sammanhang. På liknande sätt är även anknytning till forskarskolor, och då inte minst FU, en strategiskt viktig och prioriterad fråga.

För det strategiska utvecklingsarbetet finns viktiga stödstrukturer: Forskarutbildningen planeras och utvecklas i nära samråd med institutionens forsknings- och forskarutbildningsutskott och med biträdande prefekt, docent Ewa Rolfsman, som har ett övergripande ansvar för forskning och forskarutbildning vid institutionen. Forskarutbildningskurser diskuteras och utvärderas kontinuerligt, både i PA-gruppen, via FU och på institutionen. Det så kallade handledarkollegiet vid institutionen fungerar som en arena för kompetensutveckling av aktiva och blivande handledare.

En viktig kommande händelse rör antagningar år 2020 då anställning av totalt fyra nya doktorander planeras. En kvalitetshöjande åtgärd som vi arbetar med i samband med detta är att konsekvent sätta samman handledarteam bestående av tre handledare. Dessutom kommer de redan existerande riktlinjer för seminariebehandling av doktoranders texter i olika skeden av forskarutbildningen (PM, mitt- och slutseminarium) att vidareutvecklas i kommande utvecklingsarbete.

Forskningsanknytning

Vid institutionen finns 36 lektorer varav 11 docenter. Därtill finns sex professorer. Såväl lektorer, docenter som professorer är på olika sätt aktiva i forskarutbildningen – som handledare, i forskarutbildningskurser och/eller i institutionens seminarier. Alla doktorander har minst två handledare, ibland tre, samt en referensperson, vilka alla har genomgått handledarutbildning eller motsvarande. Forskarna vid institutionen är framför allt verksamma inom profilmrådena: *Tillämpad forskning om digitala praktiker inom utbildning, Förskola och fritidshem – organisation, demokrati och hållbarhet, Utbildningspolicy och ungas övergångar, Utvärdering samt Beteendevetenskapliga mätningar*. Av doktoranderna i pedagogiskt arbete är en knuten till ett externfinansierat projekt. Övriga doktorander arbetar med fristående projekt, samtliga inom något av institutionens profilmråden. Institutionens docenter och professorer samarbetar med svenska och internationella forskare vid andra institutioner och lärosäten som återkommande besöker och deltar aktivt i forskningsmiljön. Det kommer doktoranderna till del på flera sätt, i form av exempelvis nätverk, samarbete och inbjudna forskares medverkan i institutionsseminarier.

Internationalisering i utbildningen

Doktoranderna i pedagogiskt arbete uppmuntras redan tidigt och flera gånger under sin utbildning att lägga fram bidrag på internationella forskningskonferenser och att delta i internationella utbyten. Av denna anledning har varje doktorand ett eget

konto för expenser som framför allt är avsett för konferensdeltagande, i händelse av att de inte erhåller finansiering på annat sätt. Det finns för detta ändamål t.ex. särskilda medel att söka från Lärarhögskolan, något vi starkt uppmanar till. Därutöver finns även särskilda medel vid institutionen för språkgranskning av engelska texter, i syfte att främja internationalisering i utbildningen.

Doktoranderna deltar därutöver i forskarskolor och nationella och internationella nätverk. Inom ramen för forskarskolan FU deltar de också i kurser med internationellt deltagande och internationell kursledning. Gästande professorer och andra inbjudna forskare bidrar även till internationaliseringen av doktorandernas utbildningsmiljö.

Jämställdhetsintegrering

Könsfördelningen bland doktoranderna i pedagogiskt arbete är för närvarande 3 män och 6 kvinnor. Dessa tal motsvarar i stora drag hur könsfördelningen ser ut för de som söker till våra utlysta doktorandtjänster. När vi sätter samman handledargrupper eftersträvas att både män och kvinnor finns representerade. Detsamma gäller exempelvis betygsnämnder och arbetsgrupper av olika slag. Bland handledarna är kvinnorna i majoritet och år 2019 var fyra av handledarna män och elva var kvinnor.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Pedagogiskt arbete som forskningsämne har en nära koppling till praktisk yrkesverksamhet och doktoranderna samverkar ofta med skola och utbildning på olika sätt under sin utbildning. Den nationella försöksverksamheten med praktisknära skolforskning (ULF) som pågår är angelägen såväl för ämnet som för de forskningsverksamma själva, och initiativ av detta slag kan bidra både till forskningen som sådan och till de forskarstuderandes övergång till arbetslivet.

I senare skeden av doktorandernas utbildning diskuterar handledare och doktorand framåtsyftande om övergången till arbetslivet och sådana mål följs explicit upp i samband med den årliga revideringen av den individuella studieplanen. Flera doktorander ser sitt framtida arbetsliv inom universitetet. Där bidrar medverkan i grundutbildning och i institutionens övriga verksamhet till att underlätta och rusta doktoranderna för övergång till arbetslivet.

Perspektiv på hållbar utveckling

Utbildning är inte bara ett mål i sig (SDG4) utan också en strategi för att nå andra hållbarhets- och utvecklingsmål. Forskarutbildningsämnet pedagogiskt arbete är till sin karaktär nära förbundet med en ambition att utveckla, förstärka och förvalta alla människors möjlighet till livslångt lärande och rätt till en god utbildning. Forskarutbildningens mål från den allmänna studieplanen följs årligen upp i samband med revideringen av

doktorandernas individuella studieplaner. Mål som att ”visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande” och att ”uppvisa god förmåga att kunna argumentera för, och konkret visa, det pedagogiska arbetets betydelse för samhällsanalys” följs upp för varje forskarstuderande. Institutionen säkerställer således en god kunskap om vikten av hållbarhet dels genom ämnets fokus och karaktär, dels genom individuella mål och de uppföljningar som görs inom forskarutbildningen.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Institutionen arbetar på flera sätt för att säkerställa en god arbetsmiljö för de forskarstuderande. På individnivå är exempelvis kursutvärderingar, dialoger med handledare och forskarutbildningsansvariga och/eller institutionsledning samt referenspersoner centrala kanaler genom vilka de forskarstuderandes inflytande säkerställs och arbetsmiljö kontinuerligt behandlas. På institutionsnivå har de forskarstuderade representation i Forsknings- och forskarutbildningsutskottet. Ett viktigt återkommande inslag är också regelbundna träffar med doktorander och forskarutbildningsansvariga där doktoranders egna frågor tas upp och diskuteras. Arbetet med doktorandernas inflytande och arbetsmiljö sker därtill även inom ramen för institutionens övergripande och reguljära arbetsmiljöarbete.

Uppföljning och återkoppling

Forskarutbildningens kvalitet och utveckling behandlas dels inom ramen för institutionens kontinuerliga kvalitetsarbete, och dels i den tidigare nämnda fakultetsövergripande gruppen för forskarutbildningsämnet pedagogiskt arbete (PA-gruppen). Nationellt ämnessamarbete med andra institutioner som utbildar forskarstuderande i pedagogiskt arbete är en ytterligare arena för kvalitetsutveckling.

På individnivå är det årliga arbetet med de individuella studieplanerna en viktig rutin för att säkerställa utbildningens kvalitet och genomförbarhet inom utsatt tid. I samband med detta hålls också ett referensgruppsmöte som protokollförs där det gångna året utvärderas och det kommande planeras. Återkommande punkter som behandlas vid dessa möten är avhandlingsarbetets fortskridande, återstående tid och tidsplan samt internationalisering och arbetsmiljö. Uppföljning av doktorandernas ISP behandlas därefter även i institutionens Forsknings- och forskarutbildningsutskott. Att regelbundet lägga fram texter i olika skeden av avhandlingsarbetet inom ramen för institutionens seminarier bidrar också till att utveckla kvaliteten på doktorandernas utbildning och främja avhandlingens färdigställande inom utsatt tid.

Psykologi

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Maria Nordin

Examinator:

Annika Nordlund/Anna-Sara Claeson

Allmän studieplan fastställd:

2015-02-02

Forskarutbildning	2019	2018	
Om doktorander	M	K	M+K
Antal nyantagna doktorander			
– Mål doktorsexamen	1	2	1+0
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	6	4	6+5
Antal doktorander med Anställning som doktorand	6	4	
Antal examina			
– Doktorsexamina		1	2+1
– Licentiatexamina			
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poäng-givande del av utbildningen till annat land	0	0	0+1
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	0	1	1+2
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre	0	0	
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder			
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	4	3	5+5

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Psykologi handlar om människans tankar, känslor och beteenden och hur de påverkar och påverkas av den omgivande fysiska och sociala miljön. På Institutionen för psykologi är ämnet uppdelat i de sju profilgrupperna *Arbete, organisation och samhälle; Hälsa och miljö; Hjärna, arv och miljö i interaktion; Klinisk psykologi; Kognition; Idrott, fysisk aktivitet och hälsa* och *Utveckling i alla livsfaser*. Alla forskare och lärare, även doktorander, ska vara delaktiga i en av dessa profilgrupper som behandlar både utbildnings- och forskningsfrågor. Således finns

ett naturligt sammanhang där doktoranderna integreras i institutionens praktiska arbete och får kontakt med andra forskare inom samma fält, men utanför den egna forskargruppen. Doktoranderna ingår i projekt som finansierar den största delen av doktorandens lön och som vanligtvis drivs av huvudhandledaren. Därmed är forskningen som doktoranden bedriver väl förankrad hos handledaren och doktoranden har ofta en grupp av andra juniora och seniora forskare att tillgå.

Alla doktorander har biträdande handledare och studierektorn för forskarutbildningen tjänar som referensgrupp och stöttar både handledare och doktorander och följer upp doktorandernas progression varje höst och organisatoriska och sociala arbetsmiljö varje vår.

Doktoranderna är dessutom organiserade i en doktorandgrupp som träffas regelbundet och diskuterar frågor som är av relevans för gruppen. Vissa av dessa frågor förs till Forskarutbildningsutskottet (FUU).

Viktiga händelser

Under året har en doktorand disputerat och en haft mittseminarium. Vi har också anställt tre doktorander.

Doktoranderna anordnade en, som alltid, mycket uppskattad doktorand- och handledardag på Folkets Hus i slutet av augusti på temat *Digitaliserad datainsamling- möjligheter och fallgropar*. Flera externa föreläsare var inbjudna och vi hade sedvanliga, intressanta diskussioner på det aktuella temat.

Doktoranderna har också givit intressanta presentationer i vår doktorandseminarieserie. Vitt skilda ämnen, så som evidensbaserad barn-neuropsykiatri och luftföroreningars påverkan på vår hjärnhälsa har behandlats.

Handledarkollegiet har också haft ett par möten under året, där bl.a. en ny ASP (se nedan) har diskuterats.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Vi har arbetat med att revidera den allmänna studieplanen (ASP) under 2019. Initiativet till detta togs av studierektorn efter att doktoranderna hade ifrågasatt antalet obligatoriska kurspoäng i förhållande till det fåtal ämnesspecifika kurser som institutionen ger. En arbetsgrupp bestående av två doktorander och två seniora forskare (varav den ena var studierektorn) har arbetat fram ett nytt förslag, där den obligatoriska kursdelen kommer att vara mer flexibel vad gäller poäng. Här krävdes en del arbete för att se till att formulera att avhandlingsarbetet ska omfatta en större insats om man väljer att läsa färre kurspoäng. Vi tog också tillfället i akt att se över den obligatoriska kursdelen i samband med revideringen och har inkluderat Samhällsvetenskapliga fakultetens etik-kurs i obligatoriet. Den nya ASP:en kommer att presenteras under våren 2020.

Förutom revision av ASP:en har vi också börjat skissa på en frivillig kurs om 7,5 hp som ska ge mer generella färdigheter. Här ska doktoranderna kunna plocka in kurser som redan finns (så som Samfaks litteratursökning) och få kunskap och övning genom inspelade föreläsningar i t ex att skriva anslagsansökningar, peer-review, vetenskaplig kommunikation, samverkan, projektledning, och att söka jobb efter avslutad utbildning. Examinering sker genom att t ex genomföra en peer-review tillsammans med handledaren, skriva en ansökan till Kempefonden, skriva ett pressmeddelande efter publicerad artikel etc. Det krävs dock ytterligare planering och frigörande av resurser för att få till stånd denna kurs.

Långsiktig strategi

Studierektorn arbetar tillsammans med andra studierektorer för forskarutbildningen i psykologi i landet för fler digitala distanskurser på forskarutbildningsnivå. Digitala distanskurser skulle göra det lättare för våra doktorander att medverka givet Umeås geografiska läge. Dessutom skulle det innebära att hela landets expertis kan användas för att skapa kurser vilket ger goda förutsättningar för högkvalitativa kurser.

Vi arbetar konstant med att söka nya vägar att finansiera doktorander på och har idag två doktorander som är delfinansierade av Genusforskarskolan och en som är delfinansierad av Företagsforskarskolan.

Vi har intensifierat arbetet med att möjliggöra kombinationstjänster med Region Västerbotten, ett arbete som ger goda ringar på vattnet för forskarutbildningen där Regionen ställer upp i ett par projekt för att söka medel från Företagsforskarskolan. Diskussioner har också påbörjats om forskar-PTP, vilket skulle efterlikna medicinarnas forskar-ST fast för psykologer. Vi söker kontinuerligt finansiering för att kunna rekrytera fler doktorander.

Forskningsanknytning

Institutionen för psykologi är en forskningsaktiv miljö med närmare 40 forskningsaktiva seniora forskare. Ett femtontal personer är docenter och institutionen har fem professorer. Således har institutionen egentligen utrymme för en avsevärt större forskarutbildning, men pga. att det är svårt att få finansiering, är den fortfarande ganska liten (under Långsiktig strategi beskrivs hur vi arbetar för att öka den kritiska massan doktorander). Forskningsprojekten som bedrivs är oftast i samarbete med andra institutioner så som Pedagogiska institutionen, Juridiska institutionen, Institutionen för folkhälsa och klinisk medicin och Institutionen för socialt arbete men också med forskare utanför Umeå universitet. Exempelvis är en forskargrupp knuten till ett av Riksbankens jubileumsfond finansierat forskningsprogram om luktsinnets betydelse. Dessutom har två doktorander handledare som är Wallenberg fellows. Ett samarbete med Lu-

leå Tekniska Högskola har också inletts, vilket planeras utformas så att det gagnar både doktorander och seniora forskare genom möjlighet till exempelvis gästforskning.

Internationalisering i utbildningen

Doktoranderna uppmanas att delta i internationella konferenser, kurser och utbyten. Vi utlyser medel både för att delta i kurser utanför Umeå universitet och för att resa på konferenser. Dessutom informeras doktoranderna om möjligheten att använda medlen som motfinansieras av Samhällsvetenskapliga fakulteten. Många forskare har internationella samarbeten dit doktoranderna också bjuds in. Internationaliseringsmålet är ständigt återkommande i vår verksamhetsplan.

Jämställdhetsintegrering

Vi har alltid jämställdhetsperspektivet i åtanke vid t ex rekryteringar och idag är doktorandsammansättningen jämställd. Kompetens måste dock gå före vid rekrytering och när det rör sig om en så liten grupp som vår doktorandgrupp, kan rekryteringen av en person göra fördelningen väldigt sned.

Vad gäller handledare, har doktoranderna sammanlagt 11 manliga och 11 kvinnliga handledare. Av dessa är 8 män och 8 kvinnor anställda på institutionen. Institutionen har 3 manliga och 2 kvinnliga professorer och 8 docenter är män och 8 är kvinnor. En manlig doktorand handleds av bara män och en annan manlig doktorand handleds av bara kvinnor. Detta är inte att fördra, men i vid sammansättningen av dessa handledarkonstellationer gick kompetens före kön.

Doktoranderna erbjuds medarbetarsamtal med studierektorn för forskarutbildningen i maj varje år. Här pratar vi förutom arbetsmiljö och hälsa, om hur det är att vara man respektive kvinna inom akademien och hur man kan lyfta och påverka orättvisor.

Samverkan och arbetslivsanknytning

De flesta av våra alumner arbetar inom akademien som forskare och lärare eftersom det ges många psykologutbildningar i landet som är i behov av disputerade inom psykologi. Därför är vårt främsta fokus att utbilda doktoranderna efter den marknadens behov och förutsättningar. Eftersom vi är en undervisningstung institution får doktoranderna god möjlighet att utvecklas också inom utbildningsbiten av en forskares vardag, vilket bidrar till att göra dem konkurrenskraftiga. Biträdande prefekten för forskning har tidigare erbjudit individuella samtal om andra karriärvägar för doktoranderna, men detta kommer vi att ompröva och utveckla en ny modell för.

Vi arbetar, som tidigare sagts, på att öppna upp med kombinationstjänster med Regionen och vi uppmanar förstås till att doktoranderna söker post doc tjänster och anslag. Vi diskuterar

också hur vi ska kunna skapa ett forum för att bjuda hit intressanta aktörer inom näringsliv och offentlig sektor, för att ”visa upp” vilken kompetens vår forskarutbildning kan tillhandahålla.

Perspektiv på hållbar utveckling

Institutionen, och universitetet som helhet, arbetar med de 17 hållbarhetsmålen, men det arbetet redovisas i andra dokument än här. Dessvärre syns inte de hållbara utvecklingsområden specifikt i vår forskarutbildning. Dock syns det i vårt arbetsmiljöarbete vad gäller mål 3 om god hälsa och välbefinnande (genom möjlighet till inflytande på arbetsplatsen och medarbetarsamtal om doktorandernas arbetsmiljö), mål 5 om jämställdhet (se nedan), mål 8 om anständiga arbetsvillkor (genom att doktoranderna är anställda på institutionen och därmed lyder under arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter) och mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna (där vi arbetar aktivt inom institutionen för att minska vårt ekologiska avtryck genom att uppmuntra till att åka tåg mm).

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Doktoranderna förväntas engagera sig i institutionens arbete eftersom de är anställda. De förväntas gå på APT, engagera sig i doktorandgruppen och i institutionella organ så som profilgrupperna och Forskarutbildningsutskottet (FUU) samt i fakultetsorgan som SAMDOK och Anställningskommittén. Härigenom får de möjlighet till inflytande både på institutions- och fakultetsnivå.

Vi anser att arbetsmiljön för doktoranderna är väldigt viktig och har därför t ex skapat ett policydokument som tar upp relationen mellan handledare och doktorand. Doktoranderna erbjuds också medarbetarsamtal med fokus på deras arbetsmiljö och balansen mellan arbete och fritid. Medarbetarsamtalet sker vid en annan tidpunkt än uppföljningen av den individuella studieplanen och mötet sker genom att doktoranden träffar studierektorn själv, utan handledare.

Profilgrupperna ger, som sagts ovan, doktoranderna ett sammanhang utanför den egna forskningssfären liksom en möjlighet att delta aktivt i institutionsarbetet.

Uppföljning och återkoppling

Vi arbetar hela tiden utifrån verksamhetsplanen och kvalitetsutveckling sker kontinuerligt via frågor som behandlas i FUU. Vid större frågor tillsätts arbetsgrupper (som vid revideringen av ASP:en) som får i uppdrag att arbeta vidare med den aktuella frågan och redovisa och förankra förslag under arbetets gång. Förslagen dryftas både i FUU och i handledarkollegiet, som träffas en gång per termin, innan det fastställs.

Uppföljning sker genom att utvärdera måluppfyllelsen utifrån verksamhetsplanen. Uppföljningen anpassas beroende på vad vi

har jobbat med under året. För ett par år sedan följde vi exempelvis upp måluppfyllelsen med enkät då vi gjorde många konkreta förändringar. För år 2019 hade vi bara målet att arbeta med ASP:en, vilket vi har gjort och detta mynnar ut, rent konkret, i en reviderad ASP.

Doktoranderna följs upp varje år då vi diskuterar ISP:n. Vid samma tillfälle går vi igenom examensmålen och bedömer, så långt det är möjligt, att doktoranderna är på väg att uppfylla dessa. Det är väldigt sällan som doktoranderna inte blir klara med sin avhandling inom utsatt tid. Men när det har hänt så har doktoranden i fråga haft väldigt lite kvar för att färdigställa den och då har institutionen kunnat gå in och stötta med ett par extra månaders lön.

Rättsvetenskap

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Johan Lindholm 190101 – 190630 och Markus Naarttijärvi 190701 – 191231.

Examinator:

Det finns två utsedda examinatorer. Under perioden 190101 – 190630 var det professor Örjan Edström och professor Johan Lindholm. Under perioden 190701 – 191231 var det professor Per Bergling och docent Markus Naarttijärvi.

Allmän studieplan fastställd:

2014-09-10

Forskarutbildning	2019		2018
Om doktorander	M	K	M+K
Antal nyantagna doktorander			
– Mål doktorsexamen		2	1+1
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	3	10	3+9
Antal doktorander med Anställning som doktorand	2	9	1+8
Antal examina			
– Doktorsexamina	2	2	
– Licentiatexamen			
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land		1	1+0
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser		4	2+0
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre			
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder			
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	3	8	3+8

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Forskarutbildningen vid juridiska institutionen syftar till att den forskarstuderande ska bli en kritisk och självständig forskare med förmåga att efter avhandlingsarbetets slutförande genomföra forskningsprojekt, såväl nationellt som internationellt, både inom och utom universitetet. Under 2019 fanns 13 aktiva

doktorander på forskarutbildningen och fyra disputerade under året. Vid ingången av 2020 fanns tio aktiva doktorander.

Forskarutbildningens primära utmaningar består i den starka arbetsmarknaden för personer med juristexamen samt löneläget på denna arbetsmarknad vilket gör det svårare att rekrytera doktorander. Våra disputerade doktorander tenderar dock till att stanna inom akademien.

Traditionen inom rättsvetenskap är att doktorandens avhandling är en monografi och denna tradition ser ut att fortsätta inom överskådlig tid. En ämnesspecifik utmaning är att stora delar av rättsvetenskapen av naturliga skäl är nationellt inriktad eftersom den utgår ifrån nationella rättsregler – samtidigt ökar kraven på internationalisering av forskningen vilket påverkar balansen mellan att möta våra avnämrares förväntningar på samhällsrelevant forskning och akademins krav på internationella publikationer. De internationella inslagen inom forskarutbildningen ökar dock stadigt, och genom inflytande från europarätt och internationell rätt öppnas också vägar för forskare och forskarstuderande att göra sin forskning relevant även för en bredare internationell publik.

Viktiga händelser

Under våren 2019 gjordes försök att rekrytera nya doktorander via såväl öppna som riktade utlysningar. De riktade utlysningarna har skett inom ramen för externfinansierade projekt och har lett fram till att två doktorander antagits. De öppna och internfinansierade utlysningarna, där avsikten var att anta 1–2 doktorander, drogs tillbaka då de behöriga sökande till dessa tjänster antingen bedömdes sakna förutsättningar att tillgodogöra sig forskarutbildningen eller hade forskningsplaner som ansågs svår genomförbara.

I maj 2019 hölls institutionens forskningsinternat i Granö och hade temat rättsvetenskapens relation till kringliggande vetenskapsområden, där doktoranderna reflekterade över tvärvetenskapliga eller utomrättsliga aspekter i deras forskningsprojekt. Det var också avslutet på seminarieserien för 2018/2019. På höstterminen inleddes seminarieserien för 2019/2020 på temat genomdrivande frågor som anknyter till förverkligandet av rättsligt förankrade intressen och steget från teori till rättslig praktik.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Några särskilda åtgärder har inte föranletts av tidigare års VB/VP. Institutionen har dock vidtagit strategiska satsningar för att långsiktigt tillförsäkra ett bättre rekryteringsunderlag vid utlysningar av doktorandtjänster vilket redogörs för nedan.

Långsiktig strategi

Som en följd av den återkallade utlysningen av doktorander under vårterminen 2019 vidtog institutionens forskningsutskott strategiska åtgärder för att förbättra underlaget för kommande

rekryteringar. Detta skedde dels genom att riktade insatser gjordes för att informera om forskarutbildningen vid arbetsmarknadsdagar och i studentföreningars informationskanaler, dels genom en inventering av åtgärder som kan ske inom ramen för juristprogrammet för att medvetandegöra studenterna om forskarkarriären. Därtill fattades beslut om en strategisk satsning från institutionsledningen på en större rekrytering av doktorander under VT 2020 då det planeras för att anta åtminstone tre internfinansierade doktorander, samt en doktorand finansierad genom företagsforskarskolan.

Forskningsanknytning

Forskningsmiljön vid juridiska institutionen är fortsatt stark med en aktiv och levande seminariekultur och såväl en övergripande som tematiserade forskningsmiljöer. Ett flertal av institutionens forskare är också knutna till fakultetsgemensamma forskningsmiljöer såsom DIGSUM. Vid institutionen finns fem professorer, sex docenter och sexton disputerade forskare/lärare. Institutionens behov av externa handledare har minskat och i dagsläget har endast två doktorander biträdande handledare vid andra lärosäten. Det finns mellan de rättsvetenskapliga forskarutbildningsorterna i Sverige ett nära samarbete i fråga om såväl kvalitetsarbete som i fråga om möjligheter för forskarstuderande att delta i kurser och seminarier på andra utbildningsorter. Under 2019 antogs två doktorander som är knutna till större forskningsprojekt med forskare från såväl juridiska institutionen som andra institutioner och universitet. Vidare tillhör ett antal doktorander tvärvetenskapliga forskarskolor såsom genusforskarskolan och forskarskolan i utbildningsvetenskap. Till juridiska institutionen kommer också fortlöpande gästforskare från andra universitet inom och utom Norden som bidrar till en levande forskningsmiljö.

Internationalisering i utbildningen

Alla doktorander förväntas delta i minst en internationell konferens under sin utbildning, för vilken institutionen betalar kostnaden. I övrigt finansieras doktoranders deltagande i konferenser och seminarier om de bedöms bidra till forskarutbildningen.

När det gäller internationalisering i övrigt inom ramen för utbildningen är den i stor utsträckning beroende på det forskningsområde som doktoranden befinner sig inom. Kurslitteraturen inom de obligatoriska kurserna innehåller internationell litteratur och artiklar. Inslagen av utländska gästföreläsare och engelskspråkiga seminarier på forskarutbildningen har ökat. Doktoranderna uppmanas att utnyttja de möjligheter till internationalisering som erbjuds. Intresset för längre utlandsvistelser har under året varit begränsat men ett antal doktorander har deltagit i internationella kurser och konferenser och genom kursen "forskningskommunikation i praktiken" uppmuntras doktoranderna ytterligare till att delta i sådana sammanhang.

Bland de disputerade forskarna vid institutionen deltar ett flertal i internationella forskningsnätverk och kopplingar finns också mellan ett antal av institutionens forskningsteman och nationella, nordiska och internationella nätverk som skapar möjligheter för forskarstuderande att ta del av internationella nätverk och kontakter.

Jämställdhetsintegrering

På forskarutbildningen fanns en övervikt av kvinnliga doktorander (3 män / 10 kvinnor) bland de som varit aktiva under någon del av 2019. Av handledarna har under 2019 sju varit män och sex kvinnor. Huvuddelen av doktoranderna (10 st.) har åtminstone en handledare av vardera kön. Genomgående i forskarutbildningen eftersträvas en jämn könsfördelning i fråga om såväl inbjudna som egna föreläsare vid seminarier och kurser. Därtill behandlas under forskarutbildningen frågor rörande genus, klass, och etnicitet som en del av den obligatoriska kursen i rättsvetenskaplig teori och metod.

Samverkan och arbetslivsanknytning

En återkommande del av forskarutbildningens förberedelse inför arbetslivet är den kurs som juridiska institutionen erbjuder som förbereder doktoranden på att designa rättsvetenskapliga projekt och skriva forskningsansökningar. Kursen är tänkt att underlätta övergången till en konkurrensutsatt, externfinansierad forskningsverksamhet. Institutionen anordnar också regelbundet samverkansaktiviteter i form av seminarier och föreläsningar riktade mot den vidare juridiska arbetsmarknaden bestående av exempelvis advokatbyråer, domstolar och myndigheter där forskarstuderande har möjlighet att delta och presentera.

Perspektiv på hållbar utveckling

Genom forskarutbildningen i rättsvetenskap utbildas och förbereds de forskarstuderande i frågor som är direkt avgörande för genomförandet av framför allt mål 4, 5, 10 och 16 i FN:s mål för hållbar utveckling, samt i större eller mindre utsträckning övriga mål beroende på doktorandens projekt. Detta sker dels löpande genom institutionens seminarier dels genom inslag på obligatoriska kurser inom denna utbildning.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

De doktorander som är stationerade vid juridiska institutionen har egna tjänsterum och omfattas i allt väsentligt av samma villkor som övriga anställda. Det finns inte någon fixerad gräns för kostnader avseende resor eller konferensdeltagande så länge de anses relevanta för deras forskarutbildning, även om doktorander i möjligaste mån förväntas söka externa medel för resor och uppehåll. Även när det gäller litteratur omfattas doktoranderna av samma villkor som andra anställda, det vill säga ett utrymme för inköp av litteratur uppgående till 3000 kronor per anställd och år.

Doktoranderna har på samma sätt som andra anställda vid institutionen tillgång till institutionens löpande arbetsmiljöarbete. Därtill är doktorandgruppen särskilt representerad i institutionens forsknings- och utbildningsutskott. Varje vår sker medarbetarsamtal med doktoranderna genom forskarutbildningsansvarige samt löpande avstämningar informellt under året.

Doktorander vid institutionen har i sitt avtal 20% institutions-tjänstgöring. Merparten av detta upptas av undervisning, därtill kan doktorander inom ramen för institutionstjänstgöringen läsa kurser vid UPL samt få avräkna tid som avsätts för deltagande i möten i forsknings- eller utbildningsutskott.

Uppföljning och återkoppling

Vid institutionen sker återkommande uppföljningar av de individuella studieplanerna i enlighet med universitetets regelverk. Därtill sker uppföljande medarbetarsamtal med doktoranderna årligen med forskarutbildningsansvarig. Regelbundna sammanträden med institutionens handledarkollegium ger möjlighet till att behandla övergripande frågor. Under 2019 skedde också en större utvärdering av den obligatoriska teori- och metodkursen genom en enkät bland de som gått kursen de senaste åren. Genom doktorandernas representation i forskningsutskottet samlas ytterligare synpunkter upp i frågor relevanta för forskarutbildningen.

Vid sidan av handledarnas löpande uppföljning utvärderas under forskarutbildningen doktorandens progression vid ett mittseminarium och ett slutseminarium där externa när läsare anlitas och manuset därtill granskas av forskningsutskottet. Vid sidan av ovan nämnda uppföljningar analyseras då eventuella behov av extra resurser eller åtgärder för att säkerställa att doktoranden följer planen.

Vid planeringen av institutionens seminarier och kursinnehåll beaktar forskningsutskottet att examensmålen täcks upp, därtill sker en uppföljning av dessa på individuell nivå genom doktorandernas ISP och medarbetarsamtal.

Socialt arbete

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Petra Ahnlund, Institutioner för socialt arbete

Examinator:

Lars Evertsson, Institutionen för socialt arbete

Allmän studieplan fastställd:

2016-02-03

Forskarutbildning	2019		2018
	M	K	M+K
Om doktorander			
Antal nyantagna doktorander			
– Mål doktorsexamen		1	1+1
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	6	8	8+10
Antal doktorander med Anställning som doktorand	5	4	6+7
Antal examina			
– Doktorsexamina	4	2	2+3
– Licentiatexamina			
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poäng- givande del av utbildningen till annat land			
Antal doktorander som deltagit i inter- nationella konferenser	1	1	1+3
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en må- nad eller längre			
Antal ämnesspecifika doktorandkur- ser på engelska som institutionen er- bjuder			
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	2	1	3+3

Viktiga händelser

Under 2019 antogs en person till forskarutbildningen, finansierad av aktör utanför universitetet. Fyra doktorander disputerade under året. En forskardag genomfördes där bland annat institutionernas forskningsprofiler diskuterades, och där doktorander deltog.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Se avsnittet Doktorandernas arbetsmiljö och inflytande.

Långsiktig strategi

Under en rad år har *Institutionen för socialt arbete* kunnat uppvisa en hög disputationfrekvens. Denna trend ser dock ut att bromsas upp de kommande åren på grund av att institutionen inte haft tillräckliga ekonomiska resurser att nyrekrytera doktorander i en takt som motsvarar den nuvarande disputationfrekvensen. Även om det inte kan anses vara ett självändamål att producera ett stort antal doktorer är det institutionens bedömning att det krävs en viss volym av forskarstuderande för att bygga en stimulerande forskarutbildningsmiljö samt för att vidmakthålla och utveckla institutionens handledningskompetens. Institutionens bedömning är att den kritiska volymen av forskarstuderande ligger på minimum tio doktorander.

Mot denna bakgrund är institutionens långsiktiga målsättning att finna finansieringslösningar som kan trygga nyrekryteringen av doktorander. Detta är ett arbete som redan har påbörjats. En finansieringslösning som identifierats är att i samverkan med aktörer utanför universitetet, i huvudsak kommunala, dela det ekonomiska ansvaret för doktorandens lön. Denna lösning är ekonomiskt fördelaktig men innebär så gott som undantagslöst att doktoranden bedriver sina forskarutbildningsstudier på 50% och endast tidvis finns på plats vid institutionen. Institutionen är därför angelägen att identifiera andra finansieringslösningar. Det ökade antalet samverkansdoktorander innebär också en pedagogisk utmaning för forskarutbildningsmiljön och den individuella doktorandens vetenskapliga progression. Det kommer att ställas krav på att pedagogiskt nytänkande för att bibehålla och säkerställa att "traditionella" doktorander och samverkansdoktorander ges samma högkvalitativa forskarutbildning vad gäller kurser och handledning.

Forskningsanknytning

Institutionen är en väl fungerande forsknings- och forskarutbildningsmiljö. Vid institutionen finns sex docenter, sex professorer samt en gästprofessor. Institutionen har utöver detta ett betydande antal forskande lektorer, postdoktorer och forskare. Institutionen har god tillgång till vetenskapligt kvalificerade forskarutbildningshandledare. Samtliga handledare är pedagogiskt utbildade. Vid institutionen bedrivs forskning inom ett brett område av ämnet socialt arbete. Inom några av dessa områden utgör institutionen en ledande nationell forskningsmiljö i Sverige, och inom ett par även en internationellt ledande forskningsmiljö. Institutionens forskare har projekt- och programbidrag från flertalet nationella forskningsråd såsom, Forte, Wallenberg, RJ, Formas, VR och Kamprad. Tre av institutionens professorer sitter i Fortes beredningsgrupper.

Institutionens forskare har etablerade samarbeten med forskare vid Umeå universitet och vid andra lärosäten. Vid Umeå universitet finns aktivt samarbete med Sociologiska institutionen, Enheten för polisutbildning, Institutionen för epidemiologi och

global hälsa, Cedar, Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Institutionen för kulturgeografi, DigsuM, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Institutionen för kost- och måltidsvetenskap. Aktiva samarbeten finns även med Stockholms universitet (Socialt arbete och Institutet för social forskning), Karlstads universitet (Centrum för forskning om barns och ungdomars psykiska hälsa), Göteborgs universitet (Socialt arbete), Högskolan i Dalarna (Socialt arbete), Blekinge tekniska högskola (Institutionen för fysisk planering), Lunds universitet (Cepi) och Uppsala universitet (Cesar). Internationellt finns uppbyggda forskningssamarbeten med Fudan University, Shanghai; Shandong University, Shandong; University of Denver.

Institutionen samverkar aktivt med kommuner och FoU-miljöer kring forskning, utbildning och verksamhetsutveckling. Institutionen har fältförlagda doktorander i Skellefteå kommun, Åre kommun, FoU Västernorrland och Rättspsykiatriska kliniken i Sundsvall. Institutionen har samverkansavtal med FoUI Norrbotten, FoU Västernorrland och Region Västerbotten.

Internationalisering i utbildningen

Genom de expensmedel som varje doktorand erhåller under sin doktorandtid möjliggörs deltagande i konferenser, både nationellt och internationellt. Genom den obligatoriska kursen *Advanced academic writing, 15 hp* ingår att delta i internationell konferens och är således något som alla institutionens doktorander deltar i under sin doktorandtid. Deltagande i nätverk uppmuntras av institutionen och möjliggörs bland annat genom expensmedlen.

Jämställdhetsintegrering

Institutionens sammansättning av doktorander är förhållandevis jämt könsfördelad (åtta kvinnor och sex män) och vid tillsättning av handledare eftersträvas en jämn könsfördelning. Av 14 doktorander handleds nio av både en man och en kvinna, i övriga fem fall handleds doktoranderna av enbart män (fyra doktorander) eller enbart kvinnor (en doktorand).

Samverkan och arbetslivsanknytning

Institutionen uppmuntrar övergång till arbetslivet på olika sätt. Institutionen har dels arrangerat doktoranddagar och seminarium om möjligheter till att ansöka om post doc tjänster vid olika finansörer; dels arrangeras det årligen skiss-seminarium där institutionens forskare lägger fram forskningsskisser och kommenterar varandras arbeten. Vid dessa tillfällen deltar doktorander som är i slutskedet av sin doktorandtid.

Perspektiv på hållbar utveckling

Institutionens doktorander forskar inom ämnet socialt arbete inom vilket social hållbarhet är ett ständigt närvarande och omdiskuterat begrepp. Det återspeglas i respektive doktorands avhandlingsprojekt genom frågeställningar, val av teorier och

vetenskaplig metod tex hur samhällelig inkludering och exkludering förstås och hanteras. Det handlar vidare om val av kursinnehåll på de obligatoriska kurserna där exempel och arbetsmaterial återspeglar ämnet karaktär.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Doktorandernas arbetsmiljö är ett aktuellt och återkommande tema. En anledning är utmaningen att säkerställa god delaktighet och arbetsmiljö för samtliga doktorander, även de som är anställda av extern part, och vars doktorandtid delas mellan Umeå universitet och den ordinarie arbetsplatsen. Dessa doktorander bedriver sin forskarutbildning på 50 % och har sin huvudsakliga arbetsplats på annat ställe än vid institutionen. Möjlighet till bra arbetsytta när man är på institutionen, möjlighet att delta i högre seminarium, kurser och APT via länk har diskuterats och realiserats. Viss svårighet att delta i forskarutbildningskurser, både den som ges av institutionen och av fakulteten, kvarstår och är en aspekt att diskutera vidare.

Institutionen har doktorandrepresentanter i Forskarutbildningsutskottet och Utbildningsutskottet. Vidare genomförs terminsvisa Doktorandkollegium där aktuella frågor behandlas och diskuteras. Doktorander anställda vid institutionen får tid i sin bemanning för att delta i arbetsplatsträffar. Även doktorander som inte är anställda vid institutionen bjuds in till personaldagar och arbetsplatsträffar.

Uppföljning och återkoppling

Alla doktorander inbjuds till årliga medarbetarsamtal med forskarutbildningsansvarig. Vid slutet av året deltar forskarutbildningsansvarig vid ett handledningstillfälle, så kallat referensgruppsmöte, med doktorand och handledare där ISP och frågor om föregående år och framtida planering diskuteras. Handledarkollegium genomförs vid två till tre tillfällen per termin och vid dessa tillfällen är det forskarutbildningsansvarig som bjuder in samtliga handledare. Vid dessa möten diskuteras olika handledarfrågor samt progressionen hos respektive doktorand.

Sociologi och biblioteks- och informationsvetenskap

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Jonas Edlund

Examinator:

Jonas Edlund

Allmän studieplan fastställd:

2017-01-03

Forskarutbildning	2019		2018
Om doktorander	M	K	M+K
Antal nyantagna doktorander	0	0	2+1
– Mål doktorsexamen	0	0	2+1
– Mål licentiatexamen	0	0	
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	5	5	5+7
Antal doktorander med Anställning som doktorand	5	5	5+7
Antal examina			
– Doktorsexamina		1	1+0
– Licentiatexamen		1	
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land	1	0	1+0
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	2	2	2+1
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre	0	0	1+0
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder	4		
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	2	3	2+2

Beskrivning av forskarutbildningen

Vid forskarutbildningens start tilldelas doktoranden en huvudhandledare och en bihandledare. Kompetensen avgör företrädesvis vilka som utses som handledare. Institutionen strävar efter en jämn könsfördelning vad gäller handledningsuppdrag.

Förutom den löpande handledningen finns ett antal kvalitetskontrollstationer som möter doktoranden under forskarutbildningen. Dessa är PM-seminarium, mittseminarium, slutseminarium samt grönläsning. Det sistnämnda momentet innebär att två personer noggrant granskar och säkerställer att avhandlingsarbetet motsvarar institutionens kvalitetskrav innan institutionen ger sitt stöd till att offentligt försvara avhandlingen. Grönläsarna utses av forsknings- och forskarutbildningsutskottet. Kompetenskravet är att minst en skall vara professor. Den andra personen skall minst inneha docentkompetens.

Forskningsansvarig är ordförande vid institutionens forsknings- och forskarutbildningsutskott. Studierektor för forskarutbildningen föredrar ärenden såsom fastställande av kursplaner, grönläsning och andra typer av strategiska beslut. Studierektor för forskarutbildningen är ordförande i handledarkollegiet.

Handledarkollegiet

Vid handledarkollegiet diskuteras generella handledarfrågor samt övergripande progression bland doktoranderna. Kollegiet utbyter även erfarenheter av handledning samt diskuterar pedagogiska frågor gällande forskarutbildningen.

Viktiga händelser

Fortlöpande under året anordnar institutionen högre seminarier där nationella och internationella gäster är ett vanligt inslag. Institutionsdagar där personal träffas och diskuterar forskning och utbildningsfrågor anordnas två gånger per år.

I vanlig ordning genomfördes två doktoranddagar under året, en under våren och en under hösten. Frågor som tagits upp har initierats av doktoranderna själva. Vid båda tillfällena bjöds gäster med kunskap i de respektive intresseområdena in.

De årliga doktorandsamtalen genomfördes under december 2019-januari 2020. Vid dessa träffar deltar doktorand, huvudhandledare (även bihandledare om önskemål finns) och forskarutbildningsansvarig. Här följs den individuella studieplanen upp. Därefter har forskarutbildningsansvarige ett medarbetarsamtal med doktoranden. Där tas frågor om arbetsmiljö och trivsel upp. Doktorandfrågor diskuteras också vid arbetsplats-träffar och planeringsdagar. Varje doktorand har en referensgrupp bestående av handledare samt forskarutbildningsansvarig.

Under 2019 hade institutionen inte möjlighet att utlysa någon doktorandtjänst. Två personer – kvinnor – disputerade under året, en doktorsexamen och en licentiatexamen. Genomströmningen av doktorander är generellt god.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Institutionen har ej granskats under 2019. Under året har det skett en revidering av kompletterande dokument som rör forskarutbildningen skett. Målet har varit att samla all relevant information lättillgängligt på en plats.

Långsiktig strategi

De strategier som institutionen har för forskarutbildningen vilar på två ben. Det första gäller att säkerställa kvaliteten på forskarutbildningen. Detta kontrolleras via kontinuerliga utvärderingar och utvecklingsarbete. Det andra benet söker upprätthålla volymen på antalet antagna doktorander. Under 2019 rekryterades inte några doktorander på grund av bristande resurser. Under 2020 avser vi att utlysa minst fyra doktorandtjänster. Samtliga dessa utlysningar är samarbetsprojekt med andra enheter inom Umeå universitet.

Forskningsanknytning

Institutionen har ett flertal samarbeten med andra institutioner både inom och utom Sverige. En stor del av institutionens verksamhet utgörs av forskning inom vilken närapå samtliga av den disputerade personalen är engagerad. Normalt sett är doktoranders forskning relaterad till forskningsprojekt som bedrivs vid institutionen. De allra flesta av de seniora forskarna – docenter och professorer – ingår i internationella nätverk, där doktorander i varierande grad ingår (detta bestäms till stor del av enskilda doktoranders typ av forskningsfråga). Antalet professorer uppgår till sex personer. Samtliga är män. Majoriteten av de disputerade forskarna innehar docentkompetens.

Internationalisering i utbildningen

Doktorander uppmantras att presentera sina arbeten vid internationella konferenser. Vidare uppmantras de att förlägga delar av utbildningen vid annan enhet. Angående kostnader förknippade med internationalisering gäller följande. I första hand betalar handledarna för sina doktorander via sina projektmedel. Om handledarna inte har resurser för detta tillhandahåller institutionen upp till 50 000kr under forskarutbildningen för resor, böcker, et cetera. Förutom vid bokinköp ansöker doktoranden om nyttjande av dessa medel till forskarutbildningsansvarig. Vissa krav finns, exempelvis att doktoranden skall presentera på en konferens för att få nyttja pengarna.

Jämställdhetsintegrering

Institutionen har en jämn könsfördelning av doktorander: fem kvinnor och fem män. När det gäller handledare är fördelningen följande: åtta handledaruppdrag innehas av kvinnor, tolv uppdrag innehas av män. Det finns inget samband mellan doktorandens kön och handledarnas kön, detta gäller för både huvudhandledare och bihandledare (i båda fallen Pearson's $r=0.00$). Sambandet mellan huvudhandledares och bihandledares kön är svagt negativt (-0.10), vilket visar att det snarare är en tendens till att bi- och huvudhandledare har olika kön än att de har

samma könstillhörighet. Huvudhandledaruppdragen domineeras av män med åtta uppdrag. Två uppdrag innehas av kvinnor. När det gäller framtida rekryteringar av doktorander kommer nuvarande fördelning hållas i åtanke och om möjligt förändras mot en mer jämn struktur vad gäller huvudhandlingsuppdragen.

Samverkan och arbetslivsanknytning

På grund av den forskning som bedrivs vid institutionen är det ovanligt med samarbeten med icke-universitetsaktörer. I de fall som detta sker är det i samarbete med organisationer inom offentlig sektor.

Perspektiv på hållbar utveckling

Utifrån institutionens perspektiv är det främst följande hållbarhetsmål (FN) som genomsyrar institutionens verksamhet: kvalitet i utbildningen; jämställdhet; god arbetsmiljö; samt att reducera ojämlikheter och stärka och upprätthålla transparensen gällande institutionens beslutsstruktur.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Doktoranderna är representerade inom viktiga institutionella organ såsom grundutbildningsutskott och forsknings- och forskarutbildningsutskott. Vidare anordnas två doktoranddagar per år där olika ämnen som rör doktorander diskuteras. Förslag på ämnen sker på doktorandernas initiativ. Institutionens högre seminarier serier organiseras av en senior forskare och en doktorand. Institutionen har en lång tradition av att inkludera doktorander i den övergripande verksamheten och minimera barriärer mellan seniora forskare och doktorander. Detta gäller även undervisningen inom grundutbildningen, där doktorander ingår i lärarlag med mer seniora lärare som kan bidra med stöd och vägledning.

Uppföljning och återkoppling

Enskilda samtal genomförs årligen med varje doktorand där årets arbete diskuteras samt nästa års planeras. Både planering och uppföljning dokumenteras skriftligt. När avvikelse mellan planerat och utfört arbete uppkommer, diskuterar handledare, doktorand, samt forskarutbildningsansvarig olika strategier för att doktorand åter skall komma i fas med sitt avhandlingsarbete. Olika typer av stöd erbjuds vid behov.

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Marie Wiberg

Examinatorer:

Xavier de Luna och Marie Wiberg

Allmän studieplan fastställd:

2019-10-30

Forskarutbildning	2019		2018
Om doktorander	M	K	M+K
Antal nyantagna doktorander			
– Mål doktorsexamen	2	0	0+1
– Mål licentiatexamen	0	0	
– Senare del av utbildning	0	0	
Antal aktiva doktorander			2+3
Antal doktorander med anställning som doktorand	3	2	2+3
Antal examina			
– Doktorsexamina	0	1	1+0
– Licentiatexamen	0	0	
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land	1	0	
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser	1	1	2+1
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre	1	0	
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder	2		2
Doktoranders undervisning			
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer	1	2	1+3

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Ämnet statistik är ett vetenskapligt ämne där fokus är på metodutveckling. Ämnet syftar till att samla in, utvärdera, analysera, och presentera data och information. Ett syfte med forskarutbildningen är att visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av statistikämnet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del. Eftersom statistik är ett ämne som syftar till att utveckla nya metoder så knyts flertalet av doktoranderna till andra ämnesdiscipliner där metoderna

kan användas. Forskningsmiljön är aktiv och alla doktorander är knutna till projekt med externa medel med tydliga mål.

Forskarutbildningen syftar till att ge doktoranderna vetenskaplig skolning och gedigna kunskaper i statistik, så att de efter genomgången utbildning är kompetenta, kreativa och kritiska forskare. De kunskaper och färdigheter som en filosofie doktor i statistik förvärvar utgör en fast grund för en framtida verksamhet inom forskning, undervisning, eller näringsliv.

Viktiga händelser

Vi genomförde en doktoranddag för doktorander och handledare där doktoranderna presenterade sin forskning under halva dagen. Studieverkstaden höll i en workshop om skrivande och publicering under den andra halvan. En doktorand disputerade under året. Under året reviderade vi den allmänna studieplanen för att modernisera vår utbildning. Doktoranderna presenterar regelbundet sina arbeten i en seminarierie som delas med matematisk statistik. Varje avhandlingsmanus granskas internt på ett speciellt granskningsseminarium.

Långsiktig strategi

Under året moderniserade vi vår allmänna studieplan för att den bättre ska stämma med dagens krav på en forskarutbildad statistiker. En del av anpassningen gjordes även för att aktivt kunna samarbeta med olika forskarskolor. Vi ingår även i ett nationellt nätverk för att stärka kvaliteten i forskarutbildningen i statistik där alla lärosäten som bedriver forskarutbildning i statistik är inbjudna. Ett syfte med nätverket är att det ska finnas nationella kurser på forskarnivå, vilket det finns en stor efterfrågan på. Vi siktar på att öka antalet doktorander på forskarutbildningen de kommande åren.

Forskningsanknytning

Vi hade under året tre professorer och tre docenter inom Statistik samt 11 lektorer som är forskningsaktiva. Alla professorer och docenter samt några av lektorerna har genomgått forskarhandledarutbildning. För att forskarutbildningens kvalitet ska upprätthållas med relativt få doktorander genomförs den i en lokal, nationell och internationell miljö. Doktoranderna deltar i lokala forskarutbildningskurser, men erbjuds även delta i den nationella inferenskurs som anordnas samt kurser och workshops utomlands. Vidare presenterar de artiklar som ska ingå i avhandlingen på gemensamma seminarier med matematisk statistik samt på internationella konferenser.

Alla doktorander är knutna till olika projekt där ett flertal också samarbetar med forskare från andra discipliner (främst medicin, och utbildningsvetenskap) eller från andra forskningsmiljöer både nationellt och internationellt, ex. Pontificia Universidad Católica de Chile, Pennsylvania State University, Perugia University, University of Geneva. Doktoranderna är

knutna till projekt finansierade av Vetenskapsrådet, Wallenberg, och Forte. Vi bjuder aktivt in gästforskare till enheten som även ger seminarier. Exempelvis fick vi besök av Marco Däruti och Elena Stanghellini (både Perugia University), samt Martin Lindquist (John Hopkins).

Internationalisering i utbildningen

Vi har en tydlig policy där vi försöker underlätta integreringen av internationaliseringen för alla doktorander i sin utbildning. Alla doktorander förväntas presentera minst ett av sina arbeten på en internationell konferens och vi försöker underlätta för de doktorander som vill bedriva en del av sin utbildning i ett annat land. Under året var en doktorand vid London School of Economics där denne bedrev forskning och deltog i kurser. Alla professorer och docenter vid enheten har olika internationella samarbetspartners som aktivt engageras i forskarutbildningen, både i samarbeten samt för att underlätta eventuella utbyten. Under våren hade vi även en gästdoktorand från universitetet i Brasilien, Brasilien. Vi organiserade Vinterskolan i Machine Learning, March 2019 med föreläsarna Corinna Cortes (Google), Edward Kennedy (Carnegie Mellon University), Mattias Villani (Linköping Universitet).

Perspektiv på hållbar utveckling

Handelshögskolan har en tydlig hållbarhetsprofil och är sedan 2015 miljöcertifierad (ISO14001). En viktig aspekt av hållbar utveckling är att faktabaserade beslut fattas, uppfyllelse av hållbarhetsmål mäts och följs upp, samt att prediktioner kompletteras med osäkerhetsmått för olika scenarier. För att göra detta behövs statistisk metodutveckling och spridning av förbättrade statistiska metoder. I UNESCO:s rapport "Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives från 2017" beskrivs ett antal nyckelkompetenser för att uppnå FN:s 17 hållbarhetsmål i Agenda 2030. Den första nyckelkompetens som nämns i rapporten är:

“Systems thinking competency: the abilities to recognize and understand relationships; to analyse complex systems; to think of how systems are embedded within different domains and different scales; and to deal with uncertainty.”

Denna beskrivning passar in på de förmågor som doktoranderna uppnår. Alltså kan vi, i enlighet med UNESCO:s rapport, säga att kopplingen till hållbar utveckling är mycket starkt.

Ett flertal av doktorandprojekten och den forskning som bedrivs är kopplad till framför allt hållbarhetsmålen nr 3 (Hälsa och välfärd), nr 4 (God utbildning för alla) och nr 5 (Jämställdhet) i Agenda 2030.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Alla doktorander har doktorandtjänst och omfattas därmed av lagstadgade anställningsvillkor. De har kontorsplats, dator, semester, deltar i arbetsplatsträffar och institutionsdagar och har därmed samma möjlighet att påverka sin situation som övriga anställda. Varje år genomförs utvecklingssamtal med samtliga doktorander. Varje doktorand har också en referensperson som deltar regelbundet under doktorandtiden som stöd för doktoranden. Doktorandernas arbetsplatser kontrolleras regelbundet så att de är anpassade samt om någon behöver finns rutiner för att kontakta företagshälsovården. För att alla doktorander ska behandlas likvärdigt så har vi ett dokument med riktlinjer till forskarutbildningen. Detta dokument revideras årligen eller efter behov av handledarkollegiet.

Uppföljning och återkoppling

Vi har ett aktivt handledarkollegium som består av alla professorer och handledare och biträdande handledare vid enheten. Handledarkollegiet leds av forskarutbildningsansvarig som har administrativt ansvar för planering och kvalitetsarbete under hela forskarutbildningen. Handledarkollegiet träffas regelbundet under året. De individuella studieplanerna (ISP) följs systematiskt upp och varje halvår diskuteras doktorandernas progression och innehållet i ISP:napå ett handledarkollegium. Vid uppföljningarna uppdateras handledarkollegiet om eventuella avvikelser från ISP:na och föreslår om eventuella åtgärder måste vidtas. Om en doktorand ligger efter så sätts åtgärder in från institutionen i form av exempelvis extra handledningsmöten eller andra individuella åtgärder.

En viktig del av återkopplingen till doktoranderna är att doktoranderna presenterar sina skrivna artiklar på den gemensamma seminarieserien med matematisk statistik. Sedan följer ett internt granskningsseminarium på enheten där en disputerad diskutant, som inte är involverad i doktorandens projekt, diskuterar artikeln med doktoranden. Alla anställda på enheten inbjuds delta i dessa granskningsseminarier där alla fått tillgång till doktorandens arbete minst en vecka i förväg. Dessa granskningsseminarium hålls regelbundet efter varje artikel som doktoranderna gör färdigt och de hålls innan artiklarna skickas till internationella tidskrifter.

Statsvetenskap

Ansvarig för utbildning på forskarnivå:

Professor Torbjörn Bergman

Examinator:

Professor Torbjörn Bergman

Allmän studieplan fastställd:

2017-06-07

Forskarutbildning	2019		2018
Om doktorander	M	K	M+K
Antal nyantagna doktorander	3	1	4
– Mål doktorsexamen	3	1	4
– Mål licentiatexamen			
– Senare del av utbildning			
Antal aktiva doktorander	3	6	0+8
Antal doktorander med Anställning som doktorand	3	6	0+7
Antal examina			
– Doktorsexamina			
– Licentiatexamen			
Internationalisering			
Antal doktorander som förlagt poänggivande del av utbildningen till annat land		2	0+1
Antal doktorander som deltagit i internationella konferenser		1	0+3
Antal doktorander som under utbildningen vistats utomlands en månad eller längre		0	0+2
Antal ämnesspecifika doktorandkurser på engelska som institutionen erbjuder		0	2
Doktoranders undervisning		3	
Antal doktorander som undervisar 10% eller mer		1	

Beskrivning av forskarutbildningsämnet

Statsvetenskapliga institutionen ger forskarutbildning i ämnet statsvetenskap. De som disputerat vid statsvetenskap har genomgående mycket goda arbetsmarknadsutsikter. Huvuddelen av de som disputerar har anställningar i högskolevärlden, men flera har också hade anställningar utanför universitetsvärlden. Ingen känd arbetslöshet finns bland de disputerade.

Viktiga händelser

Under året disputerade tre doktorander, samtliga kvinnor. Efter en period av minskade doktorandantagning har ämneskollegiet under året tagit krafttag och antagit fyra nya doktorander (en fjärdedel av alla nyantagna på fakulteten). Av dessa är tre män, vilket gör att vi inte längre har en klar dominans av kvinnliga doktorander.

Tidigare års VB/VP eller Extern granskning

Nyrekryteringen av doktorander och en nyrekrytering av en professor med inriktning mot politik och offentlig förvaltning var viktiga mål i verksamhetsplanen inför 2019. Målet med nyantagna doktorander uppnåddes, genom egen finansiering (två stycken), genom extern finansiering och genom samarbete med Företagsforskarskolan. Rekryteringen av professuren påbörjades.

Långsiktig strategi

Efter den kommande nyrekryteringen av en professor och förstärkningen av doktorandutbildningen avser vi fortsätta strategin med att kunna utveckla en kedja av karriärsteg. Under kommande år kommer vi att försöka utlysa en eller ett par post doc, en mellankategori av forskare som vi inte haft möjlighet att utlysa under de senaste åren.

Forskningsanknytning

Handledarkollegiet har det övergripande ansvaret för all handledning, bl.a. genom en årlig uppföljning. Handledarna genomgår forskarhandledarutbildningen eller har redan motsvarande kompetens, vilket innebär att alla aktiva doktorander har kompetenta handledare. Det allmänna intrycket är att handledningen fungerar bra vid institutionen. Det finns gott om tillgänglig handledarkompetens. Handledarkollegiet består av samtliga disputerade tillsvidareanställda inom ämnet. Det har 6 professor (samt en under tillsättning) och 13 docenter. Även doktorandrådet har representation i handledarkollegiet

Internationalisering i utbildningen

Inom forskarkollegiet finns rader av nationella och internationella fungerande nätverk. Samtliga doktorander ges under utbildningen möjlighet till forskarkurser och vetenskapliga konferenser i internationell miljö.

Alla doktorander får expensmedel med 10 000 kronor per år som kan användas för inköp av litteratur, resor och konferensdeltagande. Institutionen uppmuntrar aktivt doktoranders internationalisering och majoriteten av institutionens doktorander läser kurser utomlands och/eller gör en längre forskningsvistelse på ett universitet i ett annat land under sin forskarutbildningstid. Doktoranderna deltar också regelbundet i internationella konferenser. Doktoranderna ska dock i första hand

söka pengar för resor, konferensdeltagande osv. från projektmedel, forskningsfonder och stiftelser. Institutionen bidrar om så bedöms angeläget med medel utöver de 10 000 kronor som alla doktorander får.

Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsperspektivet kommuniceras och förankras i utbildningen. Till detta bidrar att fyra av sex professorer och sex av 13 docenter är kvinnor. Vikten av ett jämställdhetsperspektiv har en bred och självklar förankring i ämnet.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Doktoranderna har alla empiriska projekt som innebär studier av och samverkan med det omgivande samhället. Detta ger dels god förståelse av samhällsproblem, dels mycket goda arbetsmarknadskontakter

Perspektiv på hållbar utveckling

Ämnet bedriver högkvalitativ utbildning som analyserar och bidrar till omställning för att hantera världens ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningar. Därvid granskas föreställningar och samband som rör frågor om demokrati, ledarskap och hushållning med knappa resurser. Ämnet betonar vikten av att både bidra till omställning och att granska de argument som används av förespråkarna för omställning eller icke-agerande.

Doktoranders arbetsmiljö och inflytande

Doktoranderna har tillgång till kvalificerad handledning och ett eget råd som har regelbundna träffar med institutionsledningen. Deras psykosociala miljö är dock en utmaning. Det finns en tendens att arbetet och miljön upplevs som stressig och problematisk. Ämnet inledde under året ett allvarligt menat arbete med att försöka att genom kollegial dialog komma tillrätta med detta. Detta arbete kommer att fortsätta under 2020.

Uppföljning och återkoppling

Institutionen har en strukturerad doktorandutbildning med avhandlingspromemoria, mittenseminarier och slutseminarier. Vi uppmuntrar nationella och internationella utbyten. Sammantaget har detta inneburit att under det senast decenniet har ingen doktorand avslutat sina studier utan att disputerat. Ett viktigt incitament är att vi inte automatiskt förlänger doktorandtiden på 48 månader om doktoranden inte är klar, och att doktoranderna vet detta tidigt i utbildningen. Vi har haft någon fördröjning, men det stora flertalet genomför utbildningen inom planerad studietid.